

T.C.

BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TR, Balıkesir University, Institute of Health Sciences

SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN
KARŞIT GÖRÜŞ VE ÖZ-DENETİM DÜZEYLERİNİN
AHLAKİ DEĞER AÇISINDAN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EMRAH KARAN

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bilim Alan Kodu: 130105

BALIKESİR

2024

**T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN KARŞIT
GÖRÜŞ VE ÖZ-DENETİM DÜZEYLERİNİN AHLAKİ DEĞER
AÇISINDAN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EMRAH KARAN

**TEZ DANIŞMANI
DOÇ. DR. SERHAT TURAN**

**Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı
Bilim Alan Kodu: 130105**

BALIKESİR

2024

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TEZ KABUL VE ONAY

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı
Çerçevesinde **Emrah KARAN** tarafından yürütülmüş ve tamamlanmış olan

**“Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Karşıt Görüş ve Öz-Denetim Düzeylerinin
Ahlaki Değer Açısından İncelenmesi”**

başlıklı tez çalışması,
Balıkesir Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin
ilgili maddeleri uyarınca aşağıdaki jüri tarafından
YÜKSEK LİSANS TEZİ
olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi: 19 /08 / 2024

TEZ SINAV JÜRİSİ

Doç. Dr. Nuri Berk GÜNGÖR
Balıkesir Üniversitesi
(**Başkan**)

Doç. Dr. Serhat TURAN
Balıkesir Üniversitesi
Üye (**Danışman**)

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet DÖNMEZ
Alaaddin Keykubat Üniversitesi
Üye

Yukarıdaki Yüksek Lisans Tezi,
sınav jüri üyeleri tarafından imzalanarak 06 /09/2024 tarihinde teslim edilmiştir.

Prof. Dr. Şükrü Metin PANCARCI
Enstitü Müdürü

BEYAN

Balıkesir Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıpları kabullendiğimi beyan ederim.

19/08/2024

Emrah KARAN

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim sürecinde ve çalışmalarım boyunca, bana yol gösterici ve destek olan değerli danışmanım hocam Doç. Dr. Serhat TURAN'a teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmalarım boyunca yardımını, bilgi ve tecrübelerini benden esirgemeyen; sadece eğitim alanında değil üniversite spor faaliyetlerinde de yanımızda olup başarılarla imza atmamızı sağlayan değerli Mustafa Kemal Üniversitesi hocalarıma teşekkürlerimi sunarım.

Hayatımın her alanında varlıklarını her zaman yanımda hissettiğim benden desteklerini ve sevgilerini hiçbir zaman esirgemeyen aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
İÇİNDEKİLER	i
ÖZET	iii
ABSTRACT	v
SİMGE VE KISALTMALAR DİZİNİ	viii
TABLolar DİZİNİ	viii
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	2
1.2. Problem Cümlesi	3
1.3. Araştırmanın Alt Problemleri	4
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	4
1.5. Araştırmanın Amacı	4
1.6. Araştırmanın Önemi	5
2. GENEL BİLGİLER	6
2.1. Kişilik Kavramı	6
2.2. Ahlak Kavramı	6
2.2.1. Ahlakın Bileşenleri	7
2.2.2. Ahlak Eğitimi	7
2.2.3. Etik Kavramı	8
2.2.4. Ahlak-Etik İlişkisi	9
2.2.5. Ahlak Gelişimi	9
2.2.6. Ahlak-Değer İlişkisi.....	10
2.3. Ahlaki Olgunluk	10
2.4. Spor Ahlakı.....	11
2.5. Spor Kavramı	12
2.6. Spor Taraftarlığında Özdeşleşme	13
2.7. Öz Denetim.....	15
2.8. Öz denetim ve Taraftarlık.....	16
2.9. Sporda Etik Değer ve Saldırganlık	17
3. GEREÇ VE YÖNTEM	18
3.1. Araştırma Modeli	18

3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi	18
3.3. Veri Toplama Yöntemi.....	19
3.4. Araştırmada Kullanılan Ölçekler.....	19
3.5. Verilerin Analizi.....	20
4. BULGULAR VE YORUM.....	21
5. TARTIŞMA VE SONUÇ.....	28
KAYNAKLAR	35
ÖZGEÇMİŞ.....	39
EKLER.....	40
Ek 1: Etik Kurul Kararı.....	40
Ek :2 Araştırma İzin Formları.....	42
Ek 3: Gönüllü Katılım Onam Formu	43
Ek 4: Veri Toplama Formu.....	44
Ek 5: Değişkenlere ait normal dağılım testi sonuçları.....	48
Ek 6: Kruskal Wallis testi sonrası yapılan tekrarlı Mann Whitney U testi sonuçları	51

ÖZET

SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN KARŞIT GÖRÜŞ VE ÖZ-DENETİM DÜZEYLERİNİN AHLAKİ DEĞER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Bu araştırma, Türkiye'de Mustafa Kemal Üniversitesi Spor Bilimleri fakültesinde spor yapan öğrencilerin ahlaki olgunluk, sporda karşıt görüşe saygı ve öz denetim düzeylerini incelemektedir. Araştırma, spor yapan öğrencilerin davranışlarını ele alarak bu davranışların toplumsal boyutunu ortaya koymaktadır. Araştırma, ilişkisel tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya spor yapan, gönüllü 464 üniversite öğrencisi katılmıştır. Demografik bilgiler, sporda karşıt görüşe saygı ve öz denetim ölçeği ile ahlaki olgunluk ölçeğini içeren üç bölümlük bir veri toplama formu uygulanmıştır. Verilerin analizi, ortalama, standart sapma, frekans/yüzde ve normal dağılım testi gibi istatistik tekniklerle yapılmış, normal dağılım göstermeyen veriler için Mann- Withney U test, Kruskal Wallis H ve Spearman Corelation Testleri kullanılmıştır. Tip I hataları kontrol edebilmek için bonferroni düzeltme yönteminden yararlanılmıştır.

Bulgular, cinsiyet, eğitim durumu, spor türü, ekonomik durum ve takıma bağlılık gibi değişkenlere göre farklılıklar göstermektedir. Erkek öğrenciler rakibe yönelik nefret alt boyutunda, kadın öğrenciler ise rakibe yönelik saygı alt boyutunda daha yüksek sonuçlar almıştır. Eğitim durumuna göre, lisans öğrencileri rakibe daha fazla saygı duymaktadır. Takım sporları yapan öğrenciler, bireysel spor yapanlara göre rakibe yönelik nefret duygusuna daha fazla sahiptir. Orta ekonomik düzeye sahip öğrenciler rakibe yönelik nefret duygusuna daha fazla sahipken, iyi ekonomik düzeye sahip öğrenciler daha pozitif davranışlar sergilemektedir. Fanatik öğrenciler rakibe yönelik nefret duygusuna daha fazla sahipken, seyirci olanlar daha fazla saygı duymaktadır. Yaş arttıkça rakibe yönelik nefret azalmakta, ahlaki olgunluk artmaktadır, yaşın artması veya azalması ile rakibe yönelik saygıda bi değişiklik bulunmamaktadır. Spor yaşı arttıkça rakibe yönelik saygı artmakta, spor yaşının artışı ya da azalışı rakibe yönelik nefret ve ahlaki olgunluk düzeylerinde bir farklılık bulunmamaktadır. Rakibe yönelik nefret düzeyi daha yüksek olanların ahlaki olgunluk düzeyleri daha düşükken, rakibe yönelik saygı düzeyi daha yüksek olanların ahlaki olgunluk düzeyleri de daha yüksektir. Bu araştırma, üniversite

öğrencilerinin ahlaki olgunluk ve sporda karşıt görüşe saygı ve öz denetim düzeylerinin demografik faktörlere göre değiştiğini ortaya koymakta ve bu konularda daha kapsamlı çalışmaların yapılmasına olanak sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ahlaki olgunluk, sporda etik, fairplay.

ABSTRACT

INVESTIGATION OF THE OPPOSING VIEWS AND SELF-CONTROL LEVELS OF THE STUDENTS OF THE FACULTY OF SPORTS SCIENCES FROM THE PERSPECTIVE OF MORAL VALUES

This research examines the levels of moral maturity, respect for opposing views in sports, and self-control among students participating in sports at Mustafa Kemal University Faculty of Sports Sciences in Turkey. The research addresses the behaviors of students who engage in sports and reveals the social dimension of these behaviors. The research was conducted using a relational scanning model. The research involved 464 university students who participate in sports and volunteer. Demographic information was collected through a three-part data collection form that includes a scale for respect for opposing views in sports, a scale for self-control, and a scale for moral maturity. The analysis of the data was performed using statistical techniques such as mean, standard deviation, frequency/percentage, and normality tests, and Mann- Withney U test, Kruskal Wallis H ve Spearman Correlation Tests were used for data that did not show a normal distribution. The Bonferroni correction method has been used to check for Type I errors.

The findings show differences based on variables such as gender, education level, type of sport, economic status, and team loyalty. Male students scored higher in the sub-dimension of hatred towards the competitor, while female students scored higher in the sub-dimension of respect towards the competitor. According to the level of education, undergraduate students have more respect for their opponents. Students who participate in team sports have a stronger feeling of hatred towards their opponents compared to those who engage in individual sports. Students from a medium economic level have more feelings of hatred towards competitors, while students from a good economic level exhibit more positive behaviors. While fanatic students have more feelings of hatred towards the rival, the spectators have more respect. As age increases, hatred towards the opponent decreases, moral maturity increases, and there is no change in respect towards the opponent with the increase or decrease in age. As the age of the sport increases, respect towards the opponent increases, and there is no difference in the increase or decrease of sports age

regarding hatred towards the opponent and levels of moral maturity. Those with a higher level of hatred towards the rival have a lower level of moral maturity, Those with a higher level of respect towards the competitor also have a higher level of moral maturity. This research reveals that university students' levels of moral maturity, respect for opposing views in sports, and self-control vary according to demographic factors and it allows for more comprehensive studies to be conducted on these issues.

Keywords: Moral maturity, sports ethics, fair play.

SİMGE VE KISALTMALAR DİZİNİ

n	: Örneklem Büyüklüğü
p	: Anlamlılık Düzeyi
r	: Korelasyonel Katsayısı
SPSS	: Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı
Ss	: Standart Sapma
\bar{x}	: Aritmetik Ortalama
%	: Yüzde

TABLolar DİZİNİ

Sayfa No

Tablo 3.2.1. Üniversite Öğrencilerinin Demografik Özelliklerine İlişkin İstatistiksel Dağılımlar.....	18
Tablo 4.1. Cinsiyet değişkeni normal dağılım testi sonuçları.....	21
Tablo 4.2. Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Sporda Karşıt Görüşe Saygı ve Öz-Denetim ve Ahlaki Olgunluk Düzeylerinin Karşılaştırılması.....	21
Tablo 4.3. Spor türü değişkeni normal dağılım testi sonuçları.....	22
Tablo 4.4. Üniversite Öğrencilerinin Yapılan Spor Türü Değişkenine Göre Sporda Karşıt Görüşe Saygı ve Öz-Denetim İle Ahlaki Olgunluk Düzeylerinin Karşılaştırılması.....	22
Tablo 4.5 Takıma bağlılık düzeyi değişkeni normal dağılım testi sonuçları.....	23
Tablo 4.6. Üniversite Öğrencilerinin Sporda Karşıt Görüşe Saygı ve Öz-Denetim İle Ahlaki Olgunluk Düzeylerinin Takıma Bağlılık Değişkenine Göre Varyans Analizi Sonuçları	23
Tablo 4.7. Yaş değişkeni normal dağılım testi sonuçları.....	24
Tablo 4.8. Spor yaşı değişkeni normal dağılım testi sonuçları.....	25
Tablo 4.9. Üniversite Öğrencilerinin Sporda Karşıt Görüşe Saygı ve Öz-Denetim ve Ahlaki Olgunluk Düzeyleri İle Yaş Ve Spor Yaşı Arasındaki Korelasyon Testi Sonuçları.....	27

1. GİRİŞ

Bütün toplumlarda ahlak ve ahlakla bağlantılı ahlaki karar verme, eğitim, olgunluk önemli kavramlardır. Aynı zamanda toplumlar ahlaki kuralları öğretmeyi önemli bir vazife olarak görmektedir. Ahlak eğitiminin amaçları, farklı olsa da nihai anlamda ahlaki olgunlaşmaya ulaştırmayı amaçlamaktadır. Ahlaki olgunluk, bireyin akli, duygusal ve davranışsal becerilerini bir arada geliştirerek, benimsediği ahlaki değerlere en uygun tavırları sergileme yeteneğini kazandığı bir süreçtir (Tekin, 2017).

Ahlaki gelişim ve sonunda ahlaki olgunluğa ulaşma durumu, doğumla başlayan ve yaşam boyu devam eden bir süreçtir. Bu nedenle, birey öncelikle ailesinden sonra çevresinden gözlemlendiği tutumları, değerlendirmeleri ve davranışları tecrübe ederek ahlaki gelişimini başlatır (Şengün, 2008). Ahlak, genel olarak insanın taşıdığı olumlu özellikle özdeşleştirilmektedir. Ahlaki olgunluk ise olumlu özelliklerin davranışa dönüşme sürecidir. Spor, toplumsal gelişimi olumlu yönde etkileyerek sosyal uyumu ve toplumsal dayanışmayı sağlar. Bireylerin özgüvenlerinin artması, sosyal bağların güçlenmesi ve yaşanan deneyimlerden ahlaki dersler çıkarılması da spor aracılığıyla gerçekleşebilir (Baloğlu ve Davutoğlu, 2008). Spor, ahlaki olgunluğu ve karar verme sürecini etkileyebilecek bir yapıya sahiptir.

Ahlaki karar verme süreci insanların erdemlilik düzeyinin göstergesidir. Bu gösterge insanlarınbuda yok toplumsal açıdan gelişmişlik düzeyini ifade eder. Toplumların gelişmişlik düzeyi ile önemli ilişkiye sahip olan ahlaki değerler algısı insanların kendi toplumsal yaşantılarını olumlu düzeyde etkilemektedir. Bu gelişmişlik toplumun karşıt görüşe saygı düzeyinin gelişmesine ve eleştirel yaklaşımına olanak sağlamaktadır. Ahlaki değer düzeyi gelişmiş toplumlarda öz denetim düzeylerinin gelişmeside karşıt görüşe saygı duyması ile aynı orandadır. Kişi farklı görüşlere saygı gösteriyorsa öz denetim düzeyide yüksek olması beklenir.

Öz-denetim, bireyin reddedilen tutum ve yönelimlerini aksiyona dönüştürmekten vazgeçme yeteneğiyle birlikte içsel duygu durum reaksiyonlarını kontrol etme veya değiştirme kapasitesini ifade eder (Oaten ve Cheng, 2006). Spor yapma, sporun içinde olma öz denetimi ve karşıt görüşe saygıyı etkileyebilmektedir.

Spor ortamında yaşanan çeşitli ruh halleri, bireyler için bir öz-denetim pratiğidir. Bu süreçte insanlar, saygı duymayı ve rakip taraftarlara karşı nezaket göstermeyi öğrenirler. Öz-denetim sonucunda insanlar, birbirlerine saygılı olmanın yanı sıra iyi insan olmanın da önemini kavrarlar (Gülle, 2018).

Bu çalışmada spor yapan üniversite öğrencilerinde ahlaki olgunluk ile sporda karşıt görüş ve öz denetim düzeyleri incelenmektedir. Spor, günlük hayattaki tüm unsurları etkileyen son derece önemli bir kurumdur. Spor yapan öğrencilerin de ahlaki olgunlukları ile karşıt görüş ve kendi öz denetimleri arasında ilişki olabileceği düşünülmektedir.

Uluslararası Sportmenlik Birliği, sporcuların sportmenlik ruhunu geliştirmek için 8 prensip belirlemiştir. Bu prensipler, kurallara uygunluk, takım arkadaşlarıyla dayanışma, formda kalmak, öfke kontrolü, şiddetten kaçınma, kazanırken övünmemek, yenilgide direnç göstermek ve sağlıklı vücut için sağlam ruh ve açık fikirli olma üzerine odaklanmaktadır. Sportmenlik, ahlaki olgunluk ve özdenetimin bir arada olduğu bütünsel bir kavramı temsil etmektedir. Dolayısıyla, spor yapan öğrencilerin ahlaki olgunluk düzeyleri, karşı takıma saygı ve özdenetim becerilerinin değerlendirilmesi büyük önem taşımaktadır (Koç, 2013).

Çalışma konusu olarak tercih edilen “ahlaki olgunluk ve öz denetim” akademik olarak tartışılması ve çözümlenmesi gereken bir alan olarak karşımızda durmaktadır. Bu anlamda giriş bölümünde; problem durumu ve alt problemlerin neler olduğu, hipotezleri, mezkûr çalışmanın hangi amaca binaen temellendirildiği, çalışmanın akademik anlamda önemi ve bu alana katkıları ve çalışmanın sınırlılıkları tanımlanmaya çalışılacaktır.

1.1. Problem Durumu

Ahlaki değerler, toplumsal kabul görmüş davranış kurallarının bir bütünüdür ve 'iyi davranış' olarak nitelendirilen davranışları belirlemek için kullanılır. Ahlak, 'iyi davranış kurallarının öğretilmesi' anlamını taşır. Toplumsal aitlik, bireylerin buldukları sosyal çevreyle uyum içinde olmalarını sağlar. Aitlik ihtiyacı, ailede, eğitim kurumlarında ve toplumsal yaşamdaki yerlerine göre karşılanmalıdır (Koç,

Çolak, Kocaman, Bayraktar, 2009). Bu ihtiyaç, bireyin kendisini ait hissettiği grupla bağlılığını vurgular. Eğitim, bireylerin davranışlarını şekillendirmeye ve sosyal uyum içinde yaşamalarına yardımcı olmaya yönelik kasıtlı ve kişiselleştirilmiş bir süreçtir. Eğitimin temel amacı, bireylerin topluma uyum sağlamalarına yardımcı olmak ve onların potansiyellerini geliştirmek üzerine odaklanmaktadır. Eğitim, insanları hayata bağlayan ve toplumda işlevsel bir rol oynamalarını sağlayan vazgeçilmez bir unsurdur (Akbaba, 2005).

Spor, insanın bütünsel varlığına etki eden bir aktivite olup barış, hoşgörü, eşitlik ve saygı gibi değerleri içermekte ve aynı zamanda hüznün, keder ve stres gibi insanî duyguları da beraberinde barındırmaktadır. Sporda her seviyede ve biçimde (sporcu, antrenör, yönetici, hakem, seyirci vs.), dürüst, ahlaklı, erdemli, saygılı ve hoşgörülü davranışları sergilemek için bir disiplin ve içsel doğruluk gerekmektedir. Kuralların yazılı olup olmaması fark etmeksizin, sporda doğruluk ve şeref kavramlarının yerine getirilmesi önemlidir (Pehlivan, 2004).

Spor, sosyal açıdan incelendiğinde bireyin kişisel, toplumsal, ekonomik ve kültürel gelişimine katkı sağlar. Zihinsel ve bedensel zekânın gelişimine destek olarak çevreye uyum sağlamayı kolaylaştırır. Bireyler arası dayanışmayı artırarak ulusal ve uluslararası barışı teşvik eder. Mücadele ruhunu ve azmini güçlendirerek sağlıklı toplumlar ve sosyal ilişkiler oluşturur. Toplumun düzenine ve gelişimine katkıda bulunur. Spor faaliyetleri insanların sosyalleşmesine yardımcı olmakla birlikte birçok kendine özgü yeteneklerinin ortaya çıkmasına ve kişide bulunan ani sinirlenme gibi durumları da ortadan kaldırarak toplum kurallarına uymayı, insanları sevmeyi, insanlarla etkileşimin önemini ve bireylerde öz güven artışına sebep olmaktadır (Karacabey ve ark. 2017). Bu doğrultuda çalışmada spor bilimleri fakültesinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin ahlaki olgunluk düzeyleri ile karşıt görüşe saygı ve özdenetim düzeyleri arasındaki ilişki merak edilmiş ve çalışma bu amaç doğrultusunda gerçekleştirilmiştir.

1.2. Problem Cümlesi

Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin karşıt görüş ve öz-denetim düzeyleri ile ahlaki değerleri arasında ilişki var mıdır? Sorusu araştırmanın problem cümlesini oluşturmaktadır.

1.3. Araştırmanın Alt Problemleri

Üniversite öğrencilerinin sporda karşıt görüşe saygı puan ortalamalarında cinsiyet, eğitim durumu, spor türü, ekonomik durum ve takıma bağlılık değişkenine göre anlamlı farklılık var mıdır?

Üniversite öğrencilerinin öz-denetim puan ortalamalarında cinsiyet, eğitim durumu, spor türü, ekonomik durum ve takıma bağlılık değişkenine göre anlamlı farklılık var mıdır?

Üniversite öğrencilerinin ahlaki olgunluk puan ortalamalarında cinsiyet, eğitim durumu, spor türü, ekonomik durum ve takıma bağlılık değişkenine göre anlamlı farklılık var mıdır?

Üniversite öğrencilerinin sporda karşıt görüşe saygı, öz-denetim ve ahlaki olgunluk düzeyleri ile yaş ve spor yaşı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın Sınırlılıklarını Hatay Mustafa Kemal Üniversite'sinde okuyan öğrenciler oluşturmaktadır.

Bu kapsamda spor bilimleri fakültesinde spor yapan öğrenciler seçilerek çalışmanın evren örnekleme şekillenmiştir.

1.5. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, Türkiye' de farklı coğrafi bölgelerden eğitim amacı ile Hatay Mustafa Kemal Üniversitesine gelip spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrencilerinin ahlaki olgunluk ile sporda karşıt görüş ve öz denetim düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Üniversitelerde eğitim gören öğrencilerin, özellikle sporla birlikte ahlaki olgunluk düzeylerinin gelişmesi sonucunda karşıt görüş ve kendi öz denetimine ne kadar dikkat ettikleri görmek, toplumsal açıdan öğrenci profili nasıl olduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle üniversite ortamında spor yapan öğrencilerin davranışları bu bağlamda ele alınmıştır. Davranışlardaki gelişmenin

üniversite öğrencilerinde hangi boyutta olduğu çalışmanın önemli amaçlarını oluşturmaktadır. Belirli olgunluğa gelmiş öğrencilerin ahlaki değerleri ve karşıt görüşleri toplumsal açıdan önemli olarak addedilmektedir. Bu çalışmanın amacında da öğrencilerin ahlaki değerleri ile karşıt görüş denetiminin hangi düzeyde olduğu ortaya koyulmak istenmiş olup gelecek çalışmaların şekillenmesine olanak sağlanacak bir araştırma ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

1.6. Araştırmanın Önemi

Alan yazın tarandığında günümüz çağdaş kesimlerinde, serbest zaman endüstrisi kapsamında ciddi bir yeri bulunan spor kavramı, bireyler üzerindeki önemini gün geçtikçe yükselten toplumsal bir olgu olarak kabul edilmiştir (Dilbaz ve Karagün 2014).

Bu toplumsal olguda bireylerin sosyal gelişmelerinin yanı sıra sporla birlikte ahlaki değerler ile farklı görüşlerin algılanması çok önemli yaklaşım olarak karşımıza çıkmaktadır. Bireylerin ahlaki değerlerinin ön plana çıkması ile karşıt görüşlere de saygı duyma eğilimleri beklenmektedir. Bu çalışmanın temel esası ahlaki değerler kavramı gelişmiş üniversite öğrencilerinin karşıt görüşe saygı düzeylerinin incelenmesidir. Ahlaki değeri gelişmiş bireylerin öz denetim düzeylerinin de gelişmesi beklenen kavramsal boyutlardan birisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda çalışma, üniversite öğrencilerinin sosyal ortamdaki ahlaki olgunluklarının hangi düzeyde olduklarını incelemektedir. Toplumsal yapının böyle çalışmalar ile açıklanması çalışmanın önemi ortaya koymaktadır.

Yapılan tez çalışması, giriş bölümünü takip eden dört bölüm ve bir sonuçtan oluşmaktadır. Çalışmanın birinci bölümünde, kavramsal ve kuramsal zemin tartışılmıştır. Bu bağlamda ahlaki olgunluk ve öz denetim ilişkisi incelenmiştir. İkinci bölümde araştırmanın yöntemine ilişkin bilgiler verilmiştir. Bu bölüm; araştırmanın evren ve örnekleme, veri toplama yöntemi ve ölçüm düzeyi, kullanılan ölçekler ve verilerinin analizi başlıkları altında incelenmiştir. Üçüncü bölümde araştırmanın bulgularına ve dördüncü bölümde tartışmaya yer verilmiştir. Daha sonra çalışma, sonuç ve önerilerle son bulmuştur.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Kişilik Kavramı

Kişilik, hakkında farklı görüşlerin olduğu ve çeşitli tanımlamalarla ele alınan bir kavramdır (Tutkun vd., 2010). Psikologlar arasında ortak bir tanım olmamakla birlikte genelde bireyin tutarlı davranış kalıplarını, duygularını ve düşüncelerini temsil eder (Turan, 2021). Kişilik, doğuştan getirilen ve sonradan kazanılan özelliklerin bir araya gelmesiyle ortaya çıkar (Yalçın vd., 2020). Duygular, karakter, inançlar, tutumlar gibi özellikler kişiliği şekillendirir. Kişilik, bireyin psikolojik yapısını, içsel dünyasını, bireyin çevresine uyumunu ve toplumsal ilişkilerini kapsayan bir kavramdır (Güllüvd, 2018).

2.2. Ahlak Kavramı

Etik kavramı, Yunan kökenli "ethos" kelimesinden türemiştir ve hem geleneksel değerler ve alışkanlıkları hem de ahlakî davranışı temsil eder. Ahlakın Latince karşılığı olan moral ise karakter ve töre anlamlarını içerir. Ahlak, sosyal ilişkilerin tanımlanmasında ve geliştirilmesinde kritik bir rol oynamıştır ve bu yüzden sosyal bilimlerde "ahlaki bilimler" olarak adlandırılmıştır (Pieper, 1999). Ahlak, bireyin kişilik yapısıyla bütünleşerek onların güzel ahlaklı ve faziletli olmalarını sağlar ve kötülükten kaçınmalarına yardımcı olur (Kohlberg, 1964). Filozofların insan davranışlarının etik açıdan değerli ya da değersiz oluşunu değerlendirdikleri temel eğilimler, eylemlerin niteliğine ve eylemi meydana getiren düşüncenin niteliğine dayanır (İbn Haldun, 2016).

Antik Yunan filozofları Sokrates, Platon ve Aristo, insanların kılavuz olabilecek ahlakî davranış biçimlerini belirlemeye çalışmıştır. Daha sonra din adamları da toplumsal eşitlik ve adaletin yanı sıra bireylerin kişisel mutluluğunu sağlayabilecek ahlakî değerleri tartışmıştır (Alkal, 2016). Ahlak, bireylerin diğer varlıklarla ilişkilerini ve eylemlerini düzenleyen değerler, normlar ve kuralların bütünü olarak tanımlanmaktadır. Ahlak, hak-haksızlık, iyi-kötü gibi konularda bilinçli karar verme ve buna göre davranma sürecini kapsayan bir bilişsel yapının bir parçasıdır. Aile, ahlakî gelişimin en önemli kaynaklarından biridir ve erken çocukluk

döneminde çocuğa doğru davranışları öğretir. Ahlak gelişiminde bireyin sosyal çevresi ve kültürü de önemli rol oynar. Kültüre ve sosyal çevreye göre, ahlaki değerlerin içeriği ve kabul edilen normlar değişebilir, bu nedenle evrensel ahlaki yargıların gelişimi üzerinde kültürler arası etkileşimin önemi üzerinde de durulmalıdır (Şengün, 2007).

Ahlaki değerlendirme, ahlaki davranışın temel nedenine bağlı olarak değişkenlik gösterebilir. Her ahlak disiplini, kendi kabul ettiği ölçülere uygun davranışları "ahlaki" olarak nitelerken, buna uymayanları "ahlak dışı" veya "kötü ahlak" olarak tanımlar. Ahlaki normlar ve kurallar, toplumdan topluma ve zamandan zamana değişiklik gösterebilir. Bu sebeple, bireylerin ahlaki kavramları farklılık gösterebilir ve bu durum ahlaki göreceliliğe yol açabilir. Bu farklılıklar, bireylerin çeşitli dinsel, etnik veya cinsel kimliklere sahip olmasından kaynaklanabilir (Şengün, 2007).

2.2.1. Ahlakın Bileşenleri

Kant, ahlaki kuralların insan duygularından ve düşüncelerinden bağımsız, akıl sahipleri için geçerli olduğunu vurgulamıştır. Çeşitli filozofların ahlak üzerine yaptığı çalışmaların insanlık tarihi boyunca var olduğu görülmektedir. Gelişim teorisyenlerine göre, ahlakın duyuşsal, bilişsel ve davranışsal olmak üzere üç temel bileşeni bulunmaktadır. Bilişsel bileşen, iyi ve kötüyü tanımlamak ve buna göre nasıl davranılacağını belirlemek için gerekli bilgileri içerir. Davranışsal bileşen ise ahlaki değerlere karşı nasıl hareket edileceğini gösterir ve toplumun kabul ettiği davranış biçimlerine uygun şekilde davranmayı içerir (Türer, 2015).

2.2.2. Ahlak Eğitimi

Toplumunu daha iyi bir noktaya taşıma ideali doğrultusunda yapılan eylemlerin temelinde genel olarak "eğitim" kavramı yatar. Eğitim, farklı anlamlar içerdiği için net bir tanıma varmak zor olabilir. Ancak genel hatlarıyla, eğitim planlı ve programlı bir şekilde bireylere iyi niyet ve davranışlar kazandırma sürecidir (Ertürk, 1972). Özellikle modern dönemde, eğitim aracılığıyla bireyde özgün bir bilinç oluşturmak önemli bir hedef olarak kabul edilmektedir. Çocukluğa ve çocuğa vurgu yaparak,

çocuğun yetişkinlerin küçük bir modeli olmaktan çıkıp bağımsız bir aktör haline gelmesi sağlanmıştır (Üstel, 2009).

Eğitim, bireye toplumsal sorunlarla başa çıkma becerisi kazandırmanın yanı sıra, özgür düşünme ve kendi yolunu bulma imkânı da sunar. Ruh ve beden birlikte eğitilmesi gerektiği vurgulanarak, sadece birinin eğitilmesinin bireyi eksik bırakabileceği belirtilmiştir (Rousseau, 2009).

Ziya Gökalp'e göre, eğitimle talimli ve terbiyeli bireyler yetiştirme hedefi, bireylerin kendi kültürlerini ve değerlerini anlamalarını sağlayarak milli eğitimden geçmiş bireyler yetiştirmeyi amaçlar (Gökalp, 1964).

Ahlak ve karakter eğitimi, bireyin ahlaki değerlerle uyumlu bir kişilik geliştirmesini ve toplumsal uyumu sağlamasını amaçlayan bir çabadır. Bu eğitim sürecinde aile, değerler sistemine ilk katkıda bulunan ve bireysel ve toplumsal yönlerde önemli bir rol üstlenen temel kurumdur. Okul ve diğer kurumlar da aileyi takip ederek eğitim sürecinde önemli bir rol oynamaktadır. Gençlerdeki problemleri eğilimleri düzeltmenin anahtarı olarak görülen ahlak ve karakter eğitimi, sadece bilgi aktarmayı değil, duygulara, tutumlara ve huylara hitap ederek bireylere ahlaki olgunluk kazandırmayı hedefler. Eğitim ile ahlak arasında sıkı bir bağ vardır; toplumun ahlaki değerleri, düşünce ve davranış biçimleri genç bireylere eğitimle aktarılır. Eğitim, toplumsal düzenin ve huzurun sağlanmasına yardımcı olurken, toplumun devamlılığını ve gelişimini destekler (Üstel, 2009).

2.2.3 Etik Kavramı

Etik terimi, Yunanca "karakter" anlamına gelen "ethos" kelimesinden türetilmiştir. Etik, ahlak kurallarının ve değerlerin incelendiği felsefi bir alandır ve ahlak konusunda eleştirel bir bakış açısına sahiptir. Ayrıca, etik insan davranışlarının doğruluğunu veya yanlışlığını araştıran bir disiplindir. Etik, toplumsal değerleri, normları ve ahlaki ilkeleri inceleyerek doğru ve yanlış arasındaki farkları belirler.

Etik, iyilik, adalet, saygı gibi kavramlar aracılığıyla insan davranışlarını değerlendirir ve toplumsal mutabakatla genel ahlaki ilkeleri belirler. Etik, doğru ve yanlış arasında bir değerlendirme yaparak ahlaki davranışların doğruluğunu tartışır (Doğan, 2015).

2.2.4. Ahlak-Etik İlişkisi

Ahlak kavramı genellikle belirli değer yargılarını, ilkeleri, normları ve kuralları içeren bir düzen olarak tanımlanır. Ahlak, insanların diğer varlıklarla ilişkilerinde uygulanan kuralları düzenleyen ve anlamlandıran bir yapı oluşturur. Kültürel bir bağlamda kabul görmüş değerlerin ve bu değerlerin yaşatılmasını sağlayan kuralların bütünü olarak da tanımlanabilir. Ahlak genellikle insanlar arasındaki ilişkilerde beklenen davranışları ve yapılması veya yapılmaması gereken eylemleri düzenleyen bir sistem olarak görülmektedir. Ahlakta uyulması gereken davranışlar genellikle gruplar arasında veya genel olarak kabul edilen iyi-kötü nitelikli eylemler olarak tanımlanmaktadır (Tepe, 2011).

Günlük konuşma dilinde ahlak ve etik sıklıkla aynı anlamda kullanılsa da aslında farklı kavramlardır. Ahlak felsefesi bazen belirli bir ahlakın temellendirilmesi olarak karşımıza çıkarken, bazen de ahlakların ötesinde bir "üst ahlak" olarak tanımlanabilir. Her iki durumda da insanlara geçerli olabilecek ilkeler ve kurallar sunar. Etik ise, ilgili alanla ilgili doğru ve kesin bilgilere ulaşmayı hedefler, alanın izin verdiği kadar doğrulara ulaşmaya çalışır. Ahlak ve etik arasındaki ayrım, ahlakın uygulamalı yönüne odaklanırken, etik daha çok bilgiye dayalı bir yaklaşım sergiler (Tepe, 2011).

2.2.5. Ahlak Gelişimi

Ahlak gelişimi, bireyin ruhsal, sosyal ve kişilik gelişimi ile sıkı bir ilişki içindedir, özellikle çocukluk döneminde çevresinden aldığı etkilerle şekillenir. Çocuk, anne babasının davranışlarını ve ahlaki değerlerini benimserken, takdir görmeyi ve ceza almayı düşünür. Bu nedenle, çocuğun ahlaki gelişimi, okul öncesi dönem ve çevresi tarafından önemli ölçüde etkilenir. Kişiliğin temelleri ile beraber

ahlaki gelişim de erken yaşlarda başlar ve ömür boyu devam eden bir süreçtir (Tepe, 2011). Ahlaki gelişim, bireyin sosyal normlara uyum sağlamayı, kendi değerlerini oluşturmayı ve toplumla etkin bir iletişim kurmayı içerir. Bu süreçte birey, toplumsal değerleri benimseyip kendi benzersiz değerlerini oluştururken, toplumun beklentilerine de uyum sağlamaya çalışır. Ahlak gelişimi, bireyin toplumun değerlerine katılımını sağlayan bir süreç olup, toplumla etkileşim içindeki değer sistemini şekillendirir (Erken, 2009).

2.2.6. Ahlak-Değer İlişkisi

Değerler, ilişkilerimizde ve kararlarımızda rehberlik eden bir yol haritası gibidir. Ancak değerler, herkes için aynı ölçüde anlamlı olmayabilir, çünkü göreceli bir kavramdır. İki farklı dünya olan olgular ve değerler dünyasında, değerlerin sürekli değişen bir yapıya sahip olduğu vurgulanır. Olgular dünyası, kanıtlar ve formüllerle desteklenerek güvenlik sağlar ve kararlarımızı şekillendirir. Değerler sadece toplumun değil, eğitimin de temel taşlarıdır ve hangi değerlerin nasıl öğretileceği konusunda önemli bir rol oynar. Değerlerin belirlenmesinde ahlaki ve ahlak dışı değerler arasında ayırım yapılır ve bu ayırım, bizi ahlaki sorumlulukları ve ahlaktan bağımsız değerleri ayırmaya yönlendirir (Erken, 2009).

Ahlak, temelde insanlığı ilgilendiren bir toplumsal kavramdır. Günlük yaşamımızda içsel sesimizi, vicdanımızı dinleyerek yaptığımız veya yapmadığımız eylemleri belirleyen bir duygu olarak tanımlanabilir. Ahlak, pratikte potansiyel hareketlerimizi gerçeğe dönüştüren ve genellikle sonradan deneyimlerle edindiğimiz veya öğretildiğimiz bir tür bilgidir. Bu nedenle, ahlak anlayışında insan, hem kendi hem de toplum tarafından değerlendirilen bir konumdadır (Sönmez, 1998).

2.3. Ahlaki Olgunluk

Ahlaki olgunluk, ahlaki değerlerin içselleştirilmesi ve zihinsel olarak ahlaki değerlere uygun davranmayı gerektiren bir karakteristik özelliktir. Bu özellik, ahlaki

olgunluğa sahip bireylerin ahlaki dışı davranışları başkalarına zarar veren ve insanlık onuruyla bağdaşmayan eylemler olarak görme eğilimindedir. Ahlaki olgunluğun ls, değerlerin sadece düşünsel seviyede değil, aynı zamanda davranışlara yansıtılması ve uygulanmasıyla belirlenir. Bu kapsamlı anlam, bireyin duygusal, düşünsel, tutumsal ve davranışsal olarak ahlaki üstünlüğünü ve sapmaları hızla ayırt etme yeteneğini ifade eder. Ahlaki olgunluk seviyesi yüksek olan bireyler güvenilir, sorumlu, adil, saygılı, empati yeteneği gelişmiş, kanunlara ve kurallara uyan ideal bir vatandaş olarak nitelendirilir (Tekin, 2017).

2.4. Spor Ahlakı

Ahlak, insanların davranışları ve bu davranışların ilişkileri üzerinde odaklanır ve belirli kuralların çerçevesinde toplum tarafından kabul edilen davranışları teşvik etmeyi amaçlar. Bir eylem ahlaki bir değere sahip olup olmadığını, uygulandığında etkileşime geçtiği diğer insanları nasıl etkilediğine bağlı olarak değerlendirilir. Bu nedenle, sportif faaliyetler doğrudan ahlakla ilişkilidir nk bu aktiviteler diğerlerini de etkilediğinde iyi-kötü, güzel-çirkin ve faydalı-zararlı boyutlarıyla değerlendirilir (şahin vd., 2015).

2.5. Spor Kavramı

Spor; farklı fiziksel etkinlikler aracılığı ile birlikte kişi veya kişilerin aktif katılımı ile bir çekişme ya da yarışma boyutunda insan özünü oluşturan psikomotor, mental, ruhsal hususların eğitiminde ihtiyaç duyulan bir araç ve davranış şeklinde ifade edilmektedir. Spor, vücudun birtakım güç, kuvvet, esneklik, fiziki dayanıklılık, psikolojik dayanıklılık ve beceriklilik kazandığı kendine has hareketleri ve eylemleri gerçekleştirmektir (Sarıkol 2021).

Spor; bireysel veya takım şeklinde gerçekleştirilen, kendine özgü kuralları barındıran, mental, bedensel ve zihinsel ilerlemeye ve rahatlamaya katkıda bulunan, bedenin gelişimini yükseltmek amacıyla gerçekleştirilen çalışma olarak ifade edilmektedir. Spor, insanların mental, fiziksel, duygusal, sosyal ve ruhsal açıdan gelişimlerini destekleyen, bilgi, hüner ve liderlik becerilerini artıran bir vasıttır. Spor; beşerin varlığından bu yana kendisiyle birlikte var olan, sistemli ve kendine has belirgin kuralları olan, hem rekabet, hem yarışma, hem kazanma, hem kaybetme ve hem de sosyalleşme olanağı sunan, keyif alınan etkinliklerin tamamıdır (Sarıkabak 2018).

Sporun ortaya çıkışı esas alındığında spor; kişinin, doğayla mücadele ederken elde ettiği saf deneyimleri ve ilerletmiş olduğu teçhizatlı veya teçhizatsız savaş taktiklerinin, serbest zamanındaki yükselişe tabi tutularak, tek tek veya bütün bir biçimde, barışçı şekilde ve simülasyon vasıtasıyla, oyun, oyalanma ve çalışma ortamından bir nebze de olsa uzak kalma amacıyla kullanmasına dayalı estetik olan, beceriklilik gerektiren, bedeni aktif eden, yarışmacı ruhunu ortaya çıkaran ve toplumsal bir süreci ele alan faaliyetler bütünü olarak açıklanabilir (Aykın ve Bilir 2013). Spor kavramı bireysel veya takım halinde oynanan, kendine özgü kuralları ve teknikleri olan fiziksel ve zihinsel yetilerin gelişiminde etkili olan eğitici ve eğlendirici birtakım çalışmalar anlamına gelmektedir (Karatopak 2019).

Sosyal açıdan spor olgusuna bakıldığında, bireylerin gelişimine katkı sağladığı görülür. Spor, hem bireyin hem toplumun sosyal, ekonomik ve kültürel açıdan ilerlemesine yardımcı olur. Zihinsel ve bedensel becerilerin gelişimine destek olan spor, kişinin çevresiyle daha iyi uyum sağlamasına da yardımcı olur. Aynı

zamanda, bireyler arasında dayanışma ve barışın sağlanmasına katkıda bulunur, mücadele ruhunu ve azmini arttırarak sağlıklı toplumlar ve sosyal ilişkiler oluşturur. Sporun, toplumun düzenini ve yapılanmasını destekleyerek toplumsal refaha katkı sağladığı belirtilmektedir (Aykın ve Bilir 2013).

Spor faaliyetleri insanların sosyalleşmesine yardımcı olmakla birlikte birçok kendine özgü yeteneklerinin ortaya çıkmasına ve kişide bulunan ani sinirlenme gibi durumları da ortadan kaldırarak toplum kurallarına uymayı, insanları sevmeyi, insanlarla etkileşimin önemini ve bireylerde öz güven artışına sebep olmaktadır (Karacabey ve ark. 2017). Sporun bireylere birçok yararı literatürde rapor edilmiştir. Öğrencilerin okuldaki derslerinde başarı göstermelerinde, bedensel, toplumsal, çevresine karşı oluşturmuş olduğu davranışlarında olumlu değişimlere neden olduğunu söyleyebiliriz (Aykın ve Bilir 2013).

2.6. Spor Taraftarlığında Özdeşleşme

Özdeşleşme, bireyin başka birinin tavır ve tutum ağını içten içe benimseyip kendisine uyarlamasının yanında, kabul gördüğü bir modele göre, kendi davranış, tavır, tutum, düşünce, karar verme olgusunu baştan inşa etmesidir. Takımla özdeşleşme devamlı sirkülasyon gösteren bir durumdur ve her sezon farklı bir profil ortaya koymamaktadır (Enginkaya 2014).

Özdeşleşme bir kulüp taraftarının psikolojik açıdan bir kulüp ya da sporcu ile alakadar olma durumu veya o kulüp ile bir psikolojik bağlantısının var olduğunu ve kulüple özdeşleşmenin bunların yanında sportif eylemler ortaya koyan sporcularla da özdeşleşme anlamını taşıdığını ifade etmektedir. Yanlısı oldukları kulüpleriyle ileri seviyede özdeşleşmiş taraftarlar, kulüplerini bireysel sosyal kimliklerinin içerisinde kabul edebilmektedirler (Karakaya 2019).

Ekinci (2018)'de bir kulüple özdeşleşmeyi kulüp taraftarının destek verdiği takımla psikolojik olarak bir ilişki içerisinde hissetmesi olarak ifade etmiştir (Ekinci 2018). Güllü ve ark. (2020)'de takımla özdeşleşmeyi, takım içerisindeki sporcuların birbirleriyle kurmuş olduğu bağı vetakımla kurdukları ruhsal ilişki şeklinde açıklamaktadır.

Bir kulüple özdeşleşme, taraftar kitlesinin ruhsal açıdan bir takımla alakadar olma düzeyi veya takımla arasındaki psikolojik ilişkisi olmakla birlikte, takımla özdeşleşme bunların yanı sıra, sportif faaliyetlerde aktif durumda bulunan sporcularla özdeşleşmeyi de ifade etmektedir (Günay ve Tiriyaki 2003).

Polat ve ark. (2019)' da üst seviyede bir kulüple ya da sporcuyla özdeşleşmiş olan bireylerin sıklıkla kulübü veya özdeşleşmiş olduğu sporcuyla kendi şahıslarının bir yankıları şeklinde gördüklerinden dolayı sezgisel, zihinsel ve davranışsal reaksiyonlarının düşük özdeşleşme seviyesini barındıran diğer bireylere göre farklı olduklarını belirtmektedir. Takımla özdeşleşme olgusu bireyin desteklemiş olduğu takımla bir tür ruhsal yani psikolojik ilişkisidir. Takımla özdeşleşme, o takıma destek veren kişinin bir bakımdan takımla oluşturduğu psikolojik bağıdır (Aycan ve ark. 2009).

Dilbaz ve Karagün (2014)'de takımla ya da bir sporcuyla özdeşleşmenin, o takımın taraftarı veya o sporcunun hayranı olan kişinin psikolojik açıdan o takımla ve sporcuyla ilgilenme, hayranlık duygusu oluşturma ya da takımla veya sporcuyla olan psikolojik ilişkisinin oluştuğu; bu özdeşleşmenin de taraftarların kişiliklerini ortaya koymalarında ciddi derecede etkilediğini ifade etmiştir (Dilbaz ve Karagün 2014). Bir başka ifadeyle özdeşleşme, bireyin bir başka kimsenin tutum ve tavır ağlarını samimi duygularla kabullenip kendisine yordamanın yanında, benimsediği bir modele göre, kendi psikolojik, karar verme ve tavır ve tutum yapısını tekrardan oluşturmasıdır (Gençay ve Karaküçük 2006).

Polat ve ark. (2019)'da bir spor kulübü ile özdeşleşmenin, taraftarı olduğu kulüp bakımından bireyin kendi kimliğini ortaya koyması olduğunu ifade etmiştir (Polat ve ark 2019). Özdeşleşme, bir camiaya ya da kuruluşa ait olan ve destek veren üyelerin, alınan karar ve teklifleri onaylama ve kuruluşla birlikte hareket etme, örgütsel tavır ve tutum çeşitlerini özümsemeye yöneltme şeklinde ifade edilmektedir (Karatopak 2019).

2.7. Öz Denetim

Öz-denetim teorisi, alan yazında ruh biliminin gelişimsel, karakter, toplumsal ve klinik bölümlerinde, birçok yapılan incelemelerde yer edinmiş, 19. yy'ın bitiminden şimdiki zamana dek uzanan uzun bir geçmişi olan; eğitim, toplum bilim, sağlık, spor ve kriminoloji bilim dallarının da inceleme hususları arasında kendine yer edinmiş genel geçer bir olgudur (Şubaş 2018).

Öz-denetim, bireyin reddedilen tutum yönelimlerini bölme ve onları eyleme dökmekten vazgeçmesinin yanında içsel bazı duygu durum reaksiyonlarını kontrol altına alma veya tamamen farklılaştırma yeteneğidir. Öz-denetim, bireyin kendisi ve etrafı ile uyum düzeyini üst düzeye çıkarması açısından kendisinde değişimler göstermesi ya da konsantre olma niteliği şeklinde belirtilmektedir (Oaten ve Cheng 2006).

Öz denetim, içsel reaksiyonları bastırma veya farklılaştırma becerisine ve kabul görmeyen davranış yönelimlerine karşı çıkma ya da o tavır ve tutumlara mani olma yeteneğidir. Öz-denetim, bireyin hedeflerine erişme yolunda göstermiş olduğu fikirlerin, hislerin ve tutumlarının bütününe belirtir. Başka bir ifade ile öz denetim, yaşamakta olduğumuz yeryüzünü anlamlandırmak, çözümlenmek ve daha ideal dünya düzenine egemen olmak maksadıyla kişinin kedisini yaşadığı ortama uyarlamasıdır (Aslan vd2019). Öz denetim, kişinin kendi şahsı ve yeryüzü arasında daha güzel, daha mükemmel, daha elverişli bir uyumun gerçekleşmesi hedefi ile kendini düşünme, davranış bakımından farklılaştırması ve uyum kabiliyeti şeklinde tanımlanmaktadır (Özgül 2017).

Öz denetim, bireylerin duygu reaksiyonlarını farklılaştırmak veya kabul görmemekle birlikte kabul edilmeyen tavır ve tutum yönelimlerine engel olma, bu tavır ve tutumlara yönelik aksiyon gerçekleştirmekten kaçınma yeteneği şeklinde ifade edilebilir. Kızıлтаş (2019)'a göre öz denetim insanlara, daha iyi, daha yönlendirilebilir, daha mantıklı ve faydalı biçimde yanıtlar verebilmek için içinde bulunulan zamandaki tepkileri farklılaştırma becerisi şeklinde tanımlanmıştır (Kızıлтаş 2019).

Kişinin kendi içsel duygularını yönetebilme gayreti şeklinde ifade edilen öz-denetim, kişinin toplumsal ortamına uyum göstermesine hizmet eden ve bu anlamda kişinin kendini değiştirmesi, içerisinde olduğu şartlar açısından kendini konsantre etme kabiliyeti olarak açıklanmaktadır. Türkon özdenetimin en kısa ve basit haliyle tanımını şöyle belirtmektedir; bireyin şahsi tavır ve davranışlarını kontrol altına alma yeteneği ve göstermiş olduğu davranışların sonuçlarını kabullenmesidir (Türkon 2019).

2.8. Öz denetim ve Taraftarlık

Taraftar olma; bir gruba aidiyetlik hissetme, bir tarafı desteklemek ve bir bağ oluşturmadır. Taraftarlık kavramını sportif açıdan açıklayacak olursak; bir spor kulübünün gerçekleştirmiş olduğu tüm ister ekonomik açıdan olsun, isterse de manevi anlamda olsun her konuda desteklerini esirgemeyen, ilgili takımın sunmuş olduğu ve takıma fayda sağlayacak olan hizmet bütünlerini maddi yönden destekleyen, zorluk tanımaksızın, her şeye rağmen kulübe olan aidiyetini gösterme anlamında saha içi ve dış saha müsabakalarında takımını asla yalnız bırakmayan ve ilgili takımın asıl pazarını temsil eden kitlelere verilen isimdir. Bunu sporun içerisinde açıklayacak olursak; kulüp sporcularının, yöneticilerinin hatta kulübe ait olan tüm kişilerle ve öğelerle kendisini özdeşleştirmiş olan, tutmuş oldukları takımlara her konuda arka çıkan bireyler şeklinde tanımlayabiliriz (Gülle 2018).

Tarafta, duygusal olarak spor olayına bağlanmış tüketicidir. Başka bir pencereden değerlendirdiğimizde taraftar olma kavramı, sözcük anlamı bakımından taraf tutma, tarafsız olmama, taraf olduğu takıma destek verme, ilgili takımla kendini özdeşleştirme anlamlarını çağrıştırmaktadır. Sosyolog olan bilim insanları taraftar olgusunu; futbol taraftarları açısından, kulüplerin ekonomisi açısından en küçük yapı taşları ama aynı zamanda en önemli yapı taşları ve takımların yeniden canlanmaları açısından olmazsa olmaz bir topluluk biçiminde belirtilmektedir (Sivrikaya 2015).

Genel anlamda taraftar, “yandaş” ve “yan tutan” anlamlarında kullanılır. Sportif anlamda ise taraftar kavramı; takımla herhangi bir şekilde bağı olan, takıma ilgi duyan ve ilgi gösteren, kulübe destek veren kişilerdir. Herhangi bir spor taraftarı, bir spor, sporcu ya da takımla ilgilenen ve izleyen bireyleri ifade eder (Günay ve

Tiryaki 2003). Taraftarlık ise bireylerin kendilerini takıma veya oyunculara adama derecesi olarak ifade edilmiş (Aycan ve ark 2009).

2.9. Sporda Etik Değer ve Saldırganlık

Spor müsabakalarında kişilerin saldırganca davranışları çeşitli nedenlere dayanmaktadır. Kişilerin taraftarı olduğu takım skor olarak geride olduğu zaman skoru kendi takımlarının lehine çevirmek amacıyla rakip üzerinde psikolojik bir baskı oluşturmak için veya rakibe gözdağı vermek için saldırganca davranışlar sergilenebilir. Bunun tam aksine müsabakada bireylerin taraftarı oldukları takım az farkla önde olduğu zaman ve müsabakanın böyle bitmesini sağlamak amacıyla kişiler yine rakip üzerinde bir baskı oluşturmak için saldırganca davranışlarda bulunabilirler. Her ne koşulda olursa olsun bireyleri saldırganlığa iten davranışlar sporun doğasına aykırıdır ve fairplay açısından etik kabul edilmemektedir (Şeker 2011).

Saldırganlık kavramı, genel anlamıyla diğer bireylere zarar vermek, incitmek, yaralamak amacıyla bir birey ya da bir grup tarafından ortaya konulan tavır ve tutumlar şeklinde de ifade edilebilir (Şeker 2011).

Saldırganlık davranışını bazı kişiler bünyelerinde barındırırken bazıları ise sonradan öğrenebilmektedir. Bu da bize saldırganlık davranışının sonradan öğrenilebilir olduğunu göstermektedir. Saldırganlık, kötü düşünceler içerisinde olma, karşıdaki birey ya da bireyleri yıpratma maksadıyla insanlara karşı direkt hedef alma biçimiyle teçhizatlı veya teçhizatsız bir şekilde bir eylem gerçekleştirme, bireyin iç dünyasında bulunan düşünce, tavır ve tutumlarını dış etmenlerin göğüs germelerine karşı, zoraki güçle karşıda bulunan kişiye fiziksel ya da psikolojik olarak kabullendirme gayesi gösteren, diğer insanları incitme, kırma amacıyla tasarlananher türlü aksiyon ve davranış örüntüleridir (Beşkat 2016).

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmanın yöntemi, nicel araştırma tekniklerinden ilişkisel tarama modeli üzerine kurgulanmıştır. İlişkisel tarama modelinin ana hedefi, birden fazla değişken arasındaki mevcut veya varsayılan ilişkilerin derecelerini analiz etmektir. Bu model, aynı zamanda değişkenlerin birbirleri üzerindeki etkilerini ve değişimlerini de inceleyerek daha derin bir anlayış sağlar (Bekman 2022).

3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, 2021-2022 Eğitim-Öğretim yılında Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi'nin çeşitli bölümlerinde öğrenim gören yaklaşık olarak 7350 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme belirlenirken kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Kolayda örnekleme, örneklemelerin evrenden yalnızca araştırmacı için uygun olduğu için seçildiği bir olasılık dışı örnekleme tekniğidir. Veriler öğrenci grupları üzerinden dağıtılan çevrimiçi form aracılığı ile toplanmış gönüllü katılım esasına göre (Bkz Ek: 3), geri dönüş yapan 477 veri toplama formundan spor yaptığı belirlenen 464 üniversite öğrencisi, araştırmanın örneklemini oluşturmuştur.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin demografik bilgilerini içeren tanımlayıcı istatistikler Tablo 3.2.1'de sunulmuştur.

Tablo 3.2.1 Üniversite Öğrencilerinin Demografik Özelliklerine İlişkin İstatistiksel Dağılımlar.

Cinsiyet	N	%	Eğitim Durumu	n	%
Erkek	295	63.6	Ön lisans	38	8.2
Kadın	169	36.4	Lisans	426	91.8
Yaş			Tür	141	30.4
Ortalama	21.50		Seyirci		
Standart Sapma	3.05		Taraftar	195	42.0
Minimum	18.00		Fanatik	128	27.6
Maksimum	35.00		Toplam	464	100.0
			Spor Yaşı		

Cinsiyet	N	%	Eğitim Durumu	n	%
Erkek	295	63.6	Ön lisans	38	8.2
Kadın	169	36.4	Lisans	426	91.8
			Ortalama		7.92
			Standart Sapma		4.44
			Minimum		1.00
			Maksimum		25.00

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin % 63,6'sının erkek, % 36,4'ünün kadın öğrenci olduğu, % 8,2'sinin ön lisans programına, % 91,8'inin lisans programına devam ettiği tespit edilmiştir. Üniversite öğrencilerinin ekonomik düzeye göre dağılımlarının, % 39,2 ile kötü düzeyde, % 51,3 ile orta düzeyde ve % 9,5 ile iyi düzeyde olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin % 43'ünün bireysel sporlarla, % 56,9'unun takım sporları ile uğraştıkları, % 30,4'ünün kendisini seyirci olarak, % 42,0'ının taraftar olarak, % 27,6'sının fanatik olarak tanımladığı görülmüştür. Yaşlarının 18 ile 35 arasında değiştiği, yaş ortalamasının 21,50 yıl olduğu, spor yaşı aralığının 1 ile 25 yıl arasında olduğu, spor yaşı ortalamasının ise 7.92 yıl olduğu saptanmıştır.

3.3. Veri Toplama Yöntemi

Bu araştırmada, üç bölümden oluşan bir veri toplama formundan yararlanılmıştır. Birinci bölümde üniversite öğrencilerinin demografik bilgileri (cinsiyet, eğitim durumu, ekonomik durum, yapılan spor türü, takıma bağlılık düzeyi, yaş ve spor yaşı) incelenmiştir. Veri toplama formunun ikinci bölümünde üniversite öğrencilerinin sporda karşıt görüşe saygı ve öz denetimlerini düzeylerini ölçmek için, "Sporda Karşıt Görüşe Saygı ve Öz Denetim Ölçeği", üçüncü bölümünde ise ahlaki olgunluk düzeylerini ölçmek için, "Ahlaki Olgunluk Ölçeği" kullanılmıştır (Bkz Ek: 4). Araştırma uygulanmadan önce Etik kurul kararı (Bkz Ek: 1) ve ölçeği geliştiren araştırmacılardan (Bkz Ek: 2) gerekli izinler alınmıştır.

3.4. Araştırmada Kullanılan Ölçekler

Sporda Karşıt Görüşe Saygı ve Öz Denetim Ölçeği; Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin sporda karşıt görüşe saygı ve öz denetim düzeylerini ölçmek için Güllü (2018) tarafından geliştirilen, 15 ifade ve iki (2) alt boyuttan -

rakibe yönelik nefret- (1., 2., 3., 4., 5. ve 10.'uncu ifadeler), -rakibe yönelik saygıdan- (6., 7., 8., 9., 11., 12., 13., 14. ve 15.'inci ifadeler) oluşan “Sporda Karşıt Görüşe Saygı ve Öz Denetim Ölçeği” kullanılmıştır. Gülle (2018) yaptığı araştırmada rakibe yönelik nefret alt boyutunun iç tutarlılık katsayısını .73, rakibe yönelik saygı alt boyutunun iç tutarlılık katsayısını .82 ve ölçeğin toplam iç tutarlılık katsayısını ise .80 olarak tespit etmiştir.

Ahlaki Olgunluk Ölçeği; Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin ahlaki olgunluk düzeylerini ölçmek için Şengün ve Kaya (2007) tarafından geliştirilen, 66 ifade ve tek alt boyuttan oluşan “Ahlaki Olgunluk Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçekteki 14 ifade (4., 7., 15., 16., 17., 18., 29., 33., 37., 38., 45., 62., 64., 66.'ıncı ifadeler) ters kodlanmıştır. Şengün ve Kaya (2007) yaptığı araştırmada ölçeğin, toplam iç tutarlılık katsayısını .93 olarak bulmuştur.

Ölçeklerdeki ifadeler, ölçüm düzeyi olarak beş (1=Hiçkatılmıyorum–5=Kesinlikle katılıyorum ve 1=Hayır hiçbir zaman–5=Evet her zaman) puanlı Likert tipi aralıklı ölçekler aracılığı ile değerlendirilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında toplanan veriler üzerinde ilk olarak ortalama, standart sapma, frekans/yüzde ve normal dağılım testi (Kolmogorov-Smirnov test), gibi tanımlayıcı istatistikler yapılmıştır. Veriler normal dağılmadığı (Bkz. Ek: 5) için, ikili karşılaştırmalarda Mann-WithneyU test, çoklu karşılaştırmalarda Kruskal Wallis-H testi ve korelasyon içinse Spearman Corelation Test tercih edilmiştir. Korelasyon aralıkları şu şekilde belirlenmiştir; .10-.39 zayıf korelasyon, .40-.69 orta korelasyon, .70-.89 güçlü korelasyon ve .90-1 çok güçlü korelasyon (Schober, Boer ve Schwarte, 2018). Kruskal Wallis Varyans analizi testinden sonra yapılan, ikili karşılaştırmalarda, tip I hataları kontrol edebilmek için, bonferroni düzeltme yönteminden yararlanılmıştır. Anlamlılık düzeyi (0.05) yapılan tekrarlı Mann-Withney U testi miktarına bölünerek, yeni anlamlılık düzeyi 0.016 olarak hesaplanmıştır. Araştırmanın analizleri, IBM SPSS22.0 paket programı ile yapılmıştır.

4. BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu aşamasında tez çalışması kapsamında elde edilen veriler üzerinde yapılan demografik değişkenlere ilişkin tanımlayıcı istatistiklere ve araştırma kapsamında önerilen hipotezlere ait analiz bulgularına yer verilmiştir.

Cinsiyet değişkenine göre yapılan normal dağılım testi bulguları tablo 4.1’de yer almaktadır.

Tablo 4.1. Cinsiyet değişkeni normal dağılım testi sonuçları

Kolmogorov-Smirnov	Cinsiyet	İstatistik	Sd	P
Rakibe Yönelik Nefret	Erkek	126	295	0.001
	Kadın	207	169	0.001
Rakibe Yönelik Saygı	Erkek	150	295	0.001
	Kadın	163	169	0.001
Ahlaki Olgunluk	Erkek	122	295	0.001
	Kadın	216	169	0.001

P<0,05 = Normal dağılmıyor, P>0,05 = Normal dağılıyor, N (464)

Üniversite öğrencilerinin cinsiyeti ile sporda karşıt görüşe saygı ve öz-denetim ve ahlaki olgunluk düzeyleri arasındaki anlamlı farklılığın tespitine yönelik ikili karşılaştırma testi sonuçları Tablo 4.2’de verilmiştir.

Tablo 4.2. Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Sporda Karşıt Görüşe Saygı ve Öz-Denetim ve Ahlaki Olgunluk Düzeylerinin Karşılaştırılması.

	Cinsiyet	N	Sıra ort.	Sıra top.	U	P
Rakibe Yönelik Nefret	Erkek	295	248.68	73361.50	20153.500	.001
	Kadın	169	204.25	34518.50		
Rakibe Yönelik Saygı	Erkek	295	215.24	63496.00	19836.000	.001
	Kadın	169	262.63	44384.00		
Ahlaki Olgunluk	Erkek	295	223.65	65977.50	22317.500	.060
	Kadın	169	247.94	41902.50		

*P<0,05; N (464)

Üniversite öğrencilerinin cinsiyeti ile sporda karşıt görüşe saygı ve öz-denetim ve ahlaki olgunluk düzeylerinde, anlamlı farklılık olup olmadığını saptamak için yapılan Mann-Withney U testi neticesinde, cinsiyet değişkenine göre, ahlaki olgunluk düzeylerinde (U=22317.500, p>0.05) istatistiksel olarak anlamlı

farklılık tespit edilemezken, cinsiyet değişkenine göre, rakibe yönelik nefret (U=20153.500, p<0.05) ve rakibe yönelik saygı (U=19836.000, p<0.05), alt boyutlarında ise, istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Spor türü değişkenine göre yapılan normal dağılım testi bulguları tablo 4.3’de bulunmaktadır.

Tablo 4.3. Spor türü değişkeni normal dağılım testi sonuçları

Kolmogorov-Smirnov	Spor Türü	İstatistik	Sd	P
Rakibe Yönelik Nefret	Bireysel sporlar	240	200	0.001
	Takım sporları	145	264	0.001
Rakibe Yönelik Saygı	Bireysel sporlar	269	200	0.001
	Takım sporları	095	264	0.001
Ahlaki Olgunluk	Bireysel sporlar	137	200	0.001
	Takım sporları	177	264	0.001

P<0,05 = Normal dağılmıyor, P>0,05 = Normal dağılıyor, N (464)

Üniversite öğrencilerinin yaptıkları spor türü değişkeni ile sporda karşıt görüşe saygı ve öz-denetim ve ahlaki olgunluk düzeyleri arasındaki anlamlı farklılığın tespitine yönelik ikili karşılaştırma testi sonuçları Tablo 4.4’te verilmiştir.

Tablo 4.4. Üniversite Öğrencilerinin Yapılan Spor Türü Değişkenine Göre Sporda Karşıt Görüşe Saygı ve Öz-Denetim İle Ahlaki Olgunluk Düzeylerinin Karşılaştırılması.

	Spor Türü	N	Sıra ort.	Sıra top.	U	p
Rakibe Yönelik Nefret	Bireysel sporlar	200	206.55	41309.50	21209.500	.001
	Takım sporları	264	252.16	66570.50		
Rakibe Yönelik Saygı	Bireysel sporlar	200	258.06	51612.00	21288.000	.001
	Takım sporları	264	213.14	56288.00		
Ahlaki Olgunluk	Bireysel sporlar	200	218.62	43724.00	23624.000	.052
	Takım sporları	264	243.02	64156.00		

*P<0,05; N (464)

Üniversite öğrencilerinin yaptıkları spor türü değişkeni ile sporda karşıt görüşe saygı ve öz-denetim ve ahlaki olgunluk düzeylerinde anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek için yapılan Mann-Withney U testi sonucunda, spor türü

değişkenine göre, ahlaki olgunluk düzeylerinde (U=23624.000, p>0.05) istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunamazken, yapılan spor türü değişkenine göre, rakibe yönelik nefret (U=21209.500, p<0.05) ve rakibe yönelik saygı (U=21288.000, p<0.05) alt boyutlarında ise, istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Takıma bağlılık düzeyi değişkenine göre yapılan normal dağılım testi sonuçları tablo 4.5'te yer almaktadır.

Tablo 4.5. Takıma bağlılık düzeyi değişkeni normal dağılım testi sonuçları

Kolmogorov-Smirnov	Takıma bağlılık	İstatistik	Sd	P
Rakibe Yönelik Nefret	Seyirci	254	141	0.001
	Taraftar	122	195	0.001
	Fanatik	158	128	0.001
Rakibe Yönelik Saygı	Seyirci	192	141	0.001
	Taraftar	199	195	0.001
	Fanatik	102	128	0.001
Ahlaki Olgunluk	Seyirci	115	141	0.001
	Taraftar	127	195	0.001
	Fanatik	258	128	0.001

P<0,05 = Normal dağılmıyor, P>0,05 = Normal dağılıyor, N (464)

Üniversite öğrencilerinin takıma bağlılık düzeyleri ile sporda karşıt görüşe saygı ve öz-denetim ve ahlaki olgunluk düzeyleri arasındaki anlamlı farklılığın tespitine yönelik varyans analizi sonuçları Tablo 4.6'da sunulmuştur.

Tablo 4.6. Üniversite Öğrencilerinin Sporda Karşıt Görüşe Saygı ve Öz-Denetim ile Ahlaki Olgunluk Düzeylerinin Takıma Bağlılık Değişkenine Göre Varyans Analizi Sonuçları.

	Takıma Bağlılık	N	Sıra ort.	Sd	χ^2	p	(I-J)
Rakibe Yönelik Nefret	1. Seyirci	141	190.37	2	26.323	.001	1-2, 1-3, 2-3
	2. Taraftar	195	236.33				
	3. Fanatik	128	273.07				

Rakibe Yönelik Saygı	1. Seyirci	141	285.17	2	40.912	.001	1-2, 1-3, 2-3
	2. Taraftar	195	227.94				
	3. Fanatik	128	181.43				
Ahlaki Olgunluk	1. Seyirci	141	267.10	2	13.944	.001	1-2, 1-3
	2. Taraftar	195	221.41				
	3. Fanatik	128	211.28				

P<0,016, N (464)

Üniversite öğrencilerinin takıma bağlılık düzeyleri ile sporda karşıt görüşe saygı ve öz-denetim ve ahlaki olgunluk düzeylerinde, anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için yapılan Kruskal Wallis H testi sonucunda, takıma bağlılık değişkenine göre, rakibe yönelik nefret $\chi^2(sd=2, n=449)=26.323, p<0.05$), rakibe yönelik saygı $\chi^2(sd=2, n=449)=40.912, p<0.05$) alt boyutlarında ve ahlaki olgunluk düzeylerinde $\chi^2(sd=2, n=449)=13.944, p<0.05$), istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Rakibe yönelik nefret düzeyi, kendilerini fanatik olarak nitelendiren öğrencilerde en yüksek bulunmuştur. Rakibe yönelik saygı düzeyi, kendilerini fanatik olarak nitelendiren kişilerde daha düşük bulunmuştur. Ahlaki olgunluk düzeyi, kendilerini fanatik olarak gören kişilerde daha düşük bulunmuştur.

Yaş değişkenine göre yapılan normal dağılım testi bulguları tablo 4.7'de bulunmaktadır.

Tablo 4.7. Yaş değişkeni normal dağılım testi sonuçları

Kolmogorov-Smirnov	Yaş	İstatistik	Sd	P
Rakibe Yönelik Nefret	18	0.212	18	0.032
	19	0.235	62	0.001
	20	0.179	149	0.001
	21	0.184	90	0.001
	22	0.233	43	0.001
	23	0.341	28	0.001
	24	0.248	12	0.040
	25	0.385	24	0.001
	26	0.424	7	0.001
	27	0.307	6	0.081
	28	0.305	4	-
	29	0.372	5	0.022
	30	0.441	4	-
	31	0.196	3	-
Rakibe Yönelik Saygı	18	0.210	18	0.035
	19	0.289	62	0.001

	20	0.155	149	0.001
	21	0.256	90	0.001
	22	0.206	43	0.001
	23	0.208	28	0.003
	24	0.349	12	0.001
	25	0.264	24	0.001
	26	0.430	7	0.001
	27	0.438	6	0.001
	28	0.260	4	-
	29	0.257	5	0.200
	30	0.441	4	-
	31	0.304	3	-
Ahlaki Olgunluk	18	0.257	18	0.003
	19	0.280	62	0.001
	20	0.174	149	0.001
	21	0.256	90	0.001
	22	0.302	43	0.001
	23	0.248	28	0.001
	24	0.240	12	0.055
	25	0.263	24	0.001
	26	0.397	7	0.001
	27	0.312	6	0.070
	28	0.261	4	-
	29	0.340	5	0.060
	30	0.380	4	-
	31	0.213	3	-

P<0,05 = Normal dağılmıyor, P>0,05 = Normal dağılıyor, N (464)

Spor yaşı değişkenine göre yapılan normal dağılım testi sonuçları tablo 4.8’te sunulmuştur.

Tablo 4.8. Spor yaşı değişkeni normal dağılım testi sonuçları

Kolmogorov-Smirnov	Spor yaşı	İstatistik	Sd	P
	1	0.273	19	0.001
	2	0.186	51	0.001
Rakibe Yönelik Nefret	3	0.374	12	0.001
	4	0.250	35	0.001
	5	0.333	25	0.001

	6	0.154	32	0.051
	7	0.231	49	0.001
	8	0.204	35	0.001
	9	0.230	43	0.001
	10	0.333	58	0.001
	11	0.517	23	0.001
	12	0.339	27	0.001
	15	0.337	14	0.001
	16	0.381	10	0.001
	1	0.277	19	0.001
	2	0.301	51	0.001
	3	0.388	12	0.001
	4	0.211	35	0.001
	5	0.233	25	0.001
	6	0.256	32	0.001
Rakibe Yönelik Saygı	7	0.249	49	0.001
	8	0.229	35	0.001
	9	0.177	43	0.002
	10	0.306	58	0.001
	11	0.517	23	0.001
	12	0.197	27	0.008
	15	0.318	14	0.001
	16	0.381	10	0.001
	1	0.304	19	0.001
	2	0.215	51	0.001
	3	0.353	12	0.001
	4	0.209	35	0.001
	5	0.226	25	0.002
	6	0.251	32	0.001
Ahlaki Olgunluk	7	0.385	49	0.001
	8	0.341	35	0.001
	9	0.316	43	0.001
	10	0.208	58	0.001
	11	0.517	23	0.001
	12	0.308	27	0.001
	15	0.387	14	0.001
	16	0.381	10	0.001

P<0,05 = Normal dağılmıyor, P>0,05 = Normal dağılıyor, N (464)

Üniversite öğrencilerinin yaşı ve spor yaşı değişkeni ile sporda karşıt görüşe saygı ve öz-denetim ve ahlaki olgunluk düzeyleri arasındaki, ilişkiyi tespit etmek için yapılan, korelasyon testi sonuçları Tablo 4.9’da yer almaktadır.

Tablo 4.9. Üniversite Öğrencilerinin Sporda Karşıt Görüşe Saygı ve Öz-Denetim ve Ahlaki Olgunluk Düzeyleri ile Yaş ve Spor Yaşı Arasındaki Korelasyon Testi Sonuçları.

Değişkenler	Yaş	Spor Yaşı	Rakibe Yönelik Nefret	Rakibe Yönelik Saygı
Rakibe Yönelik Nefret	-.226**	-.086		
Rakibe Yönelik Saygı	.041	.113*	-.370**	
Ahlaki Olgunluk	.093*	.060	-.243**	.297**

*p<0,05; **p<0,01 N (464)

Yapılan Spearman korelasyon testi sonucuna göre, yaş değişkeni ile rakibe yönelik nefret ($r=-.226$; $p<0.01$) alt boyutu arasında, düşük düzeyde negatif yönlü, ahlaki olgunluk düzeyi ($r=.093$; $p<0.05$) arasında, düşük düzeyde pozitif yönlü istatistiksel olarak anlamlı ilişki tespit edilirken, yaş değişkeni ile rakibe yönelik saygı ($r=.041$; $p>0.05$) alt boyutu arasında ise, istatistiksel olarak anlamlı ilişki tespit edilememiştir.

Spor yaşı değişkeni ile rakibe yönelik saygı ($r=.113$; $p<0.05$) alt boyutu arasında, düşük düzeyde pozitif yönlü istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptanırken, spor yaşı değişkeni ile rakibe yönelik nefret ($r=-.086$; $p>0.05$) alt boyutu ve ahlaki olgunluk düzeyi ($r=.060$; $p>0.05$) arasında ise, istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptanamamıştır.

Rakibe yönelik nefret alt boyutu ile ahlaki olgunluk düzeyi ($r=-.243$; $p<0.01$) arasında düşük düzeyde negatif yönlü, rakibe yönelik saygı alt boyutu ile ahlaki olgunluk düzeyi ($r=.297$; $p<0.01$) arasında ise, istatistiksel olarak düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı ilişki bulunmuştur.

5. TARTIŞMAVE SONUÇ

Bu araştırma spor yapan üniversite öğrencilerinin sporda karşıt görüşe saygı ve öz-denetim ve ahlaki olgunluk düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın evren ve örnekleme incelendiğinde, araştırma örnekleminin (464) yeterli olduğu söylenebilir.

Tablo 4.2 incelendiğinde, cinsiyet değişkenine göre sporda karşıt görüşe saygı ve öz-denetime ait rakibe yönelik nefret ve rakibe yönelik saygı alt boyutlarında anlamlı farklılık olduğu görülürken, ahlaki olgunluk düzeylerinde, anlamlı farklılık görülmemiştir. Rakibe yönelik nefret alt boyutuna ait sıra ortalamalarına göre erkek üniversite öğrencilerinin sıra ortalamasının, kadın üniversite öğrencilerinin sıra ortalamasından, rakibe yönelik saygı alt boyutunda ise kadın üniversite öğrencilerinin sıra ortalamasının, erkek üniversite öğrencilerinin sıra ortalamasından, daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Bkz. Tablo 4.2). Bir başka ifadeyle kadın üniversite öğrencileri, erkeklere nazaran rakiplerine karşı daha tahammülkar bir tutum içerisinde olduğu, aynı tribünde rakipleriyle maç izlemekten rahatsız olmadığı, erkek üniversite öğrencilerinin ise rakip taraftara karşı daha olumsuz duygular beslediği ifade edilebilir. Nitekim Akandere ve ekibinin araştırmasında spor yapan kadınların erkeklere göre daha yüksek ahlak yargı düzeyine sahip olduğu bulunmuştur. Araştırmada, hoşgörü kavramının ahlaklı olmak ile ilişkilendirildiği de ortaya konmuştur (Akandere ve Doğan.,2009).

Bir araştırma grubu, öğretmenlerin hoşgörü ve demokratik tutumlarını belirlemek amacıyla yaptığı bir çalışmada, ilkökul öğretmenleri arasında bayanların hoşgörü ve demokrasi konusundaki tutumlarının erkeklere göre daha olumlu olduğunu bulmuştur. Katılımcı öğretmenlerin çoğunluğu, "Hoşgörü; karşılıksız sevgi, saygı ve anlayış gösterme" fikrine katılmıştır (Büyükkaragöz vd., 1996).

Sezen ve Yıldırım (2007) da benzer bulgulara ulaşmıştır. Araştırmada beden eğitimi öğretmenlerine yöneltilen bir durumda, hakemin doğru karar almasına yardımcı olma konusunda öğretmenlerin çoğunluğunun (%64.7) bu davranışın sportif olmasına rağmen profesyonel olmadığını düşündüğü belirlenmiştir. Ayrıca, öğretmenlerin önemli bir kısmı (%49.3), aynı durumda aynı şekilde

davranmayacaklarını belirtmiştir. Bu tür informal fair-play davranışlarının öğrencilere beden eğitimi derslerinde öğretilmesi gerektiği düşünülürken, öğretmenlerin bu değerleri başarı uğruna göz ardı etmeleri dikkat çekicidir. Cinsiyet ve branş farklılıklarının da bu tutumlarda etkili olduğu belirlenmiştir; erkek öğretmenlerin (%69,1) bayan öğretmenlere (%57,1) nazaran bu davranışı daha az profesyonelce buldukları görülmüştür. Durak ve Vurgun'un (2006) sporcular arasında yaptıkları araştırmada, kadın sporcuların erkeklere göre yüksek bir empati seviyesine sahip olduğunu tespit etmiştir. Witenberg (2007) çalışmasında, kadın öğrencilerin erkeklere kıyasla hoşgörü ve empati duygularını daha fazla sergilediğini göstermektedir.

Son araştırmalar, genellikle erkeklerin taraftar oldukları takıma karşı saygılı olma eğilimlerinin düşük olduğunu ve şiddete meyilli olduklarını göstermektedir (Gülle vd, 2020). Şiddet ve saldırganlık konularında yapılan çalışmalar, erkeklerin kadınlara göre daha yüksek düzeyde saldırganlık sergilediğini ve şiddet eğilimlerinin spor yapan ya da yapmayan bireylerde de yüksek olduğunu belirtmektedir. Araştırmalar, erkekler arasında kadınlara göre daha yüksek saldırganlık düzeyleri olduğunu ortaya koymaktadır. Cinsiyet ve şiddet arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiş ve erkeklerin şiddet konusunda daha yüksek eğilime sahip olduğu görülmüştür (Fidan, 2016). Bu bulgular, toplumun dinamikleri açısından erkeklerin şiddet ve nefret konularında kadınlara göre daha yüksek düzeyde olabileceğini göstermektedir.

Üniversite öğrencilerinin yaptıkları spor türü değişkenine göre sporda karşıt görüşe saygı ve öz-denetime ait rakibe yönelik nefret ve rakibe yönelik saygı alt boyutlarında, anlamlı farklılığın varlığına rastlanırken, ahlaki olgunluk düzeylerinde, anlamlı farklılığın varlığına rastlanılmamıştır (Bkz. Tablo 4.4). Yapılan spor türü değişkenine göre, rakibe yönelik nefret alt boyutuna ilişkin sıra ortalaması, takım sporları ile uğraşan üniversite öğrencilerinde daha yüksek çıkarken, rakibe yönelik saygı alt boyutu sıra ortalaması ise, bireysel sporlarla uğraşan üniversite öğrencilerinde daha yüksek çıkmıştır (Bkz. Tablo 4.4). Bir başka deyişle, takım sporları ile uğraşan üniversite öğrencilerinin, bireysel sporlarla uğraşan üniversite

öğrencilerine nazaran rakip taraftara karşı daha yoğun nefret duygusuna sahip olduğu söylenebilir. Bu durum grup yanlılığından kaynaklanıyor olabilir. Nitekim Tutkun ve arkadaşlarının (2010) çalışması da bulgularımızla benzerlik göstermektedir. Çalışmada, bireysel spor yapan bireyler ile takım sporu yapan bireyler arasında saldırganlık düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Spor, bireyleri ve grupları rekabet ve yarışma içine sokarak saldırganlık eğilimini etkileyebilir. Doğrudan teması gerektiren sporlar genellikle takım sporlarına göre daha fazla saldırganlık ve şiddet eğilimine sahip olabilir. Sporda genellikle başarı, galip gelme olarak algılandığından, kontrolsüz fiziksel davranışlar galip gelme amacına hizmet edebilir. Yalçın ve arkadaşlarının (2020) çalışmasına göre, spor türü ve sporculuk geçmişi değişkenlerine bağlı sportmenlik yönelimlerinde istatistiksel bir değişiklik tespit edilmemiştir. Lee, Whitehead ve Ntoumanis (2007) çalışmasında, takım sporlarıyla uğraşan sporcuların sportmenlik davranışları konusunda bireysel sporculara göre daha eğilimli oldukları saptanmıştır. Öztürk ve Şahin'in (2007) araştırmasında, takım sporu yapan bireylerin sosyal beceri beklentilerinin bireysel spor yapanlardan daha yüksek olduğu belirtilmiştir. Canan ve Ataoğlu'nun (2010) çalışması ise takım sporlarıyla uğraşan bireylerin depresif bulgularının daha az olduğunu ve problem çözme becerilerinin daha üstün olduğunu göstermiştir. Tutkun ve diğerlerinin (2010) çalışması da takım sporu yapan sporcuların saldırganlık düzeylerinin bireysel sporculara göre daha düşük olduğunu ortaya koymuştur. Görülen bulgular, mevcut çalışmanın sonuçlarının literatürdeki diğer çalışmalarla uyumlu olduğunu göstermektedir.

Koçer'in (2012) yaptığı araştırmaya göre sporda karşıt görüşe saygı ve öz denetim ölçeğinin alt boyutları olan nefret ve saygı ortalamalarının farklı spor branşları arasında anlamlı bir şekilde değişip değişmediğini belirlemek amacıyla yapılan araştırma sonucunda istatistiksel olarak anlamlı farklar tespit edilmiştir. Futbol dalında nefret seviyesinin diğer spor dallarına göre daha yüksek olmasına karşın saygı seviyesinin daha düşük olmasının nedeni, spor alanında yaşanan şiddet olaylarının çoğunlukla futbol dalında meydana gelmesidir. Futbol literatüründe genellikle seyirci, fanatik, taraftar ve holigan gibi terimlerin sıklıkla kullanıldığı gözlemlenmektedir (Koçer, 2012).

Üniversite öğrencilerinin takıma bağlılık düzeylerine ilişkin yapılan varyans analizi bulguları, rakibe yönelik nefret, rakibe yönelik saygı alt boyutları ve ahlaki olgunluk düzeylerinde, anlamlı farklılık olduğunu göstermektedir (Bkz. Tablo 4.6). Anlamlı farklılığın hangi taraftarlık kategorileri arasında olduğunu saptamak için yapılan, Mann Whitney U testlerine göre, rakibe yönelik nefret ve rakibe yönelik saygı alt boyutlarında, kendisini seyirci olarak niteleyen üniversite öğrencileri ile taraftar ve fanatik olarak niteleyen üniversite öğrencileri ($p<0.016$) arasında ve kendisini taraftar olarak niteleyen üniversite öğrencileri ile fanatik olarak niteleyen üniversite öğrencileri ($p<0.016$) arasında olduğu, ahlaki olgunluk boyutunda ise, kendisini seyirci olarak niteleyen üniversite öğrencileri ile taraftar ve fanatik olarak niteleyen üniversite öğrencileri ($p<0.016$) arasında olduğu belirlenmiştir (Bkz. EK:6). Sıra ortalamalarına ilişkin bulgular, rakibe yönelik nefret alt boyutunda kendisini fanatik olarak tanımlayan üniversite öğrencilerinin sıra ortalaması daha yüksek iken, rakibe yönelik saygı alt boyutu ve ahlaki olgunluk boyutunda kendisini seyirci olarak niteleyen üniversite öğrencilerinin sıra ortalamasının, daha yüksek olduğunu göstermektedir (Bkz. Tablo 4.6). Kendisini fanatik olarak tanımlayan üniversite öğrencileri, rakiplerine karşı daha fazla nefret duygusu besler iken, kendisini seyirci olarak niteleyen üniversite öğrencilerinin ise, rakibine karşı daha saygılı ve anlayışlı davrandığı söylenebilir. Bu durum holiganlık duygusundan kaynaklanıyor olabilir. Topal ve arkadaşlarının (2021) çalışmasında da benzer bulgulara rastlanmıştır. Çalışmada öne çıkan bulgular, özdeşleşme düzeyinin artmasıyla rakibe karşı saygının azalabileceğini göstermektedir. Ayrıca, özdeşleşme ile rakibe karşı duyulan nefret arasında zayıf bir pozitif ilişkinin olduğu ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin takımlarına karşı duydukları bağlılık ve özdeşleşme düzeylerinin artması, farklı düşüncelere sahip bireylere karşı nefret, saldırganlık ve şiddet eğilimlerinin artabileceğine işaret etmektedir. Durmaz ve Buran (2023) çalışmasında, futbol fanatıklığı ile saldırganlık, öfke ve dürtüsellik arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, fanatiklik seviyesi arttıkça saldırganlık ve öfke düzeylerinin azaldığı belirlenmiştir. Ayrıca, fanatiklik düzeyinin yükselmesiyle psikopatik eğilimlerin de azaldığı gözlemlenmiştir.

Yapılan Spearman korelasyon testi sonucunda, yaş değişkeni ile rakibe yönelik nefret alt boyutu arasında, düşük düzeyde negatif yönlü, ahlaki olgunluk düzeyi arasında, düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı ilişki saptanırken, yaş

değişkeni ile rakibe yönelik saygıalt boyutu arasında ise, anlamlı ilişki saptanamamıştır, (Bkz. Tablo 4.9). Yaş değişkeni ile rakibe yönelik nefret alt boyutu ($r^2=0.05$) ve ahlaki olgunluk boyutu ($r^2=0.01$), arasındaki determinasyon katsayıları, yaşta meydana gelen 1 birimlik artışın, rakibe yönelik nefrette % 05'lik bir azalışa, ahlaki olgunluk düzeyinde ise % 01'lik bir artışa neden olduğunu göstermektedir. Bu durum, yaşla birlikte olgunlaşma düzeyinin artmasıyla ilişkili olabilir. Ancak, literatürde bu bulgularla benzeşen sonuçlara rastlanamamıştır. Elik (2017) tarafından amatör futbolcular üzerinde yürütülen araştırmada, sporcularda sportmenlik düzeyinin yaş faktörüyle ilişkili olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların kurallara ve yöneticilere karşı saygı ile rakiplere karşı saygı alt boyutlarında yaş faktörü lehine anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Metin ve Akkoyunlu (2022) tarafından gerçekleştirilen araştırmaya göre, sporculardaki yaş faktörünün sportmenlik yönelimlerinin alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık yaratmadığı görülmüştür. Fakat spor katılımı üzerine yapılan başka bir çalışmada, yaşın sportmenlik yönelimleri alt boyutları arasında anlamlı farklılıklara neden olduğu belirlenmiştir. Yalçın ve ark. (2020) tarafından yapılan araştırmada ise üniversite öğrencilerinde yaş değişkenine bağlı olarak sportmenlik yönelimlerinde anlamlı bir farklılık saptanamamıştır. Bu sonuçlar, daha önce yapılmış benzer çalışmalarla uyum göstermektedir. Gürpınar ve Kurşun (2013) tarafından basketbolcular ve futbolcular üzerinde yapılan araştırmada ise yaş değişkeninin, kurallara ve yönetimlere saygı ile rakiplere saygı alt boyutlarında istatistiksel olarak farklılık yarattığı tespit edilmiştir.

Spor yaşı değişkeni ile rakibe yönelik saygı alt boyutu arasında, düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı ilişkinin varlığına rastlanırken, spor yaşı değişkeni ile rakibe yönelik nefretalt boyutu ve ahlaki olgunluk boyutu arasında ise, anlamlı ilişkinin varlığına rastlanılmamıştır, (Bkz. Tablo 4.9). Spor yaşı değişkeni ile rakibe yönelik saygı alt boyutu ($r^2=0.01$) arasındaki determinasyon katsayıları, spor yaşında meydana gelen 1 birimlik artış, rakibe yönelik saygıda %01'lik önemsiz bir artışa neden olmaktadır, denilebilir. Bu durum, spor yaşının biyolojik yaş ile birlikte artmasına ve olgunluğun yükselmesine sebep olduğundan kaynaklanıyor olabilir. Nitekim Akoğlu ve arkadaşlarının (2019) çalışmasına göre spor yılı gibi değişkenler incelenmiş, yapılan analizler sonucunda ahlaktan uzaklaşma ve sportmenlik değişkenleriyle arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Spor yılı ile sportmenlik düzeyi alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Özsarı ve arkadaşları

(2018) tarafından işitme engelli voleybolcular üzerinde yapılan çalışmada, sporculuk deneyimi değişkeninin sportmenlik yönelimi alt boyutlarında anlamlı bir fark oluşturmadığı belirlenmiştir. Başka bir araştırmada, kadın basketbolcuların sporculuk deneyimine göre sportmenlik düzeylerinde kurallara ve yönetime sayęı ile rakibe sayęı alt boyutlarında anlamlı farklılıklar bulunmuştur (zsarı vd., 2018). Güllü (2018) tarafından antrenör-sporcu ilişkisini inceleyen çalışmada, sporculuk deneyimine bağlı olarak sportmenlik yönelimi alt boyutlarında farklılık tespit edilmiştir. Elik (2017) tarafından amatör futbolcular üzerinde yapılan çalışmada ise spor yılı değişkenine bağlı olarak sportmenlik düzeyinde ve kurallara ve yönetime sayęı alt boyutunda anlamlı farklılıklar gözlemlenmiştir bu sonuçlar diğer araştırmalarla örtüşmemektedir.

Ahlaki olgunluk boyutu ile rakibe yönelik nefret alt boyutu arasında düşük düzeyde negatif yönlü, rakibe yönelik sayęı alt boyutu arasında ise, düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı ilişki saptanmıştır, (Bkz. Tablo 4.9). Ahlaki olgunluk boyutu ile rakibe yönelik nefret alt boyutu ($r^2=0.06$) ve rakibe yönelik sayęı alt boyutu ($r^2=0.09$), arasındaki determinasyon katsayıları, ahlaki olgunlukta meydana gelen 1 birimlik artışın, rakibe yönelik nefrette % 06'lık bir azalışa, rakibe yönelik sayęıda ise %09'luk bir artışa neden olduğunu göstermektedir. Bu durum, ahlaki olgunluk arttıķa nefret duygusunun azalmasından kaynaklanıyor olabilir. Nitekim literatürde de ahlaki olgunluk hakkında belirli söylemler bulunmaktadır. Ahlaki olgunluk düzeyine ulaşmış bireylerin istekleri ve hareketleri arasında uyum vardır, bu uyum sayesinde yaptıkları eylemlerden keyif alırlar. Ancak, isteklerini kontrol edebilen bireyler de ahlaklıdır ve kötü davranışlardan kaçınırlar. İki grup da benzer Şekilde davranış sergiler ve olumsuz eylemlerden kaçınırlar. Fark, istekleri kontrol edebilen bireylerin, yaptıkları eylemlerden fazla zevk almamalarından kaynaklanır. Bu durum, isteklerle eylemler arasındaki çatışmadan kaynaklanmaktadır (Aydın, 1991). Efek ve diğerleri (2018) tarafından yapılan çalışmada, araştırma grubunun ahlaki olgunluk düzeyleri ile spor tutumları arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu bağlamda, ahlaki olgunluk düzeylerinin artmasıyla spor tutumlarının da arttığı ve yüksek ahlaki olgunluğa ulaşmış bireylerin spor tutumlarında bilinçli bir tutum geliştirdiği belirlenmiştir. Ulusal ve uluslararası literatürde, ahlaki olgunluk düzeyi ile spor tutumu arasındaki ilişkiyi inceleyen herhangi bir başka çalışmaya

rastlanmamıştır. Bu bulgular, ahlaki olgunluk düzeyi ile spor tutumları arasındaki önemli ilişkiyi vurgulamaktadır.

Sonuç olarak, elde edilen bulgulara göre üniversite öğrencilerinin spor yapma alışkanlıkları, cinsiyetleri ve takıma bağlılık düzeylerine göre sporda karşıt görüşe saygı, öz-denetim ve ahlaki olgunluk düzeylerinde önemli farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Özellikle cinsiyet ve takıma bağlılık düzeyleri arasında rakibe yönelik nefret ve saygı alt boyutlarında belirgin değişimler gözlenmektedir. Kadın üniversite öğrencilerinin genellikle daha yüksek bir öz-denetim ve rakibe saygı düzeyine sahip olduğu, erkek öğrencilerin ise rakibe karşı daha fazla nefret beslediği bulguları dikkat çekmektedir. Bu sonuçlar, cinsiyet ve takım bağlılığının sporculuk davranışları üzerindeki etkilerini göstermektedir.

Ahlaki olgunluk düzeyleri ise cinsiyet ve takım bağlılık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Bu durum, sporcuların ahlaki olgunluk düzeyinin, cinsiyet veya takım tercihlerinden bağımsız olarak benzerlik gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak, bu araştırma spor yapan üniversite öğrencilerinin cinsiyet ve takım bağlılık düzeylerine göre karşıt görüşe saygı, öz-denetim ve ahlaki olgunluk düzeylerini anlamada önemli bulgular sunmaktadır. Bu bulgular, spor eğitiminde cinsiyet ve takım bağlılık faktörlerinin dikkate alınmasının gerekliliğini vurgulamaktadır.

Buna göre spor eğitim programlarında, cinsiyete bağlı ve takım bağlılık düzeylerine göre farklılaştırılmış yaklaşımlar geliştirilebilir. Örneğin, nefret veya rakibe saygı gibi değerlerin eğitime daha fazla dikkat edilebilir. Kadın ve erkek sporcular arasındaki farklara daha fazla özen gösterilebilir, bu alanda daha fazla çalışma yapılabilir. Ahlaki eğitim de bu noktada önemlidir. Sporcuların ahlaki olgunluk düzeylerini artıracak eğitimler geliştirilmeli, bu eğitimler zorunlu hale getirilmelidir. Bu şekilde politika ve yönergeler geliştirilmelidir.

KAYNAKLAR

- Acar, H., Tutkun, E., Yıldırım, Ö. D. & Çıplak, M. E. Ç. (2017). Analysis of the levels of doing sport and aggression in high school students. *Act a Scientiae et Intellects*, 3(6), 43-48.
- Akandere, M.,& Doğan, M. (2019). Tekvando antrenörlerinin iş doyumunu ve tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi. *Spormetre*, 17(2), 154-162.
- Akbaba, S. (2005). Sosyal bütünleşmenin psiko-sosyal temelleri. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, Erzurum.
- Akoğlu, H., Ayyıldız, E., & Sunay, H. (2019). Uluslararası spor organizasyonlarına katılan sporcuların sporda ahlaktan uzaklaşma ve sportmenlik davranışlarının incelenmesi. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Deryası*, 6(2).
- Alkal, A. (2016). *Ahlaki olgunluğun yordanmasında kişilik özelliklerin ve bazı değişkenlerin etkisinin incelenmesi*[Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Aslan, H. İ., Coşkun Keskin, S. & Önder, S. (2019). Ortaokul 6. sınıf İngilizce ders kitaplarında yer verilen değerler. *Journal of International Scientific Researches*, 4(2), 355-371.
- Aycan, A., Polat, E. & Uçan, Y. (2009). Takım özdeşleşme düzeyi ile profesyonel futbol müsabakalarına seyirci olarak katılım kararını etkileyen değişkenler arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 12(4), 169-174.
- Aydın, M. S. (1991). *Tanrı-Ahlak İlişkisi*. Ankara: TDV Yayınları.
- Aykın, A. G. & Bilir, F. P. (2013). Hükümet programları ve spor politikaları. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Enstitüsü Dergisi*, 22(2). <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/cusosbil/article/view/5000001692>
- Baloğlu, B. & Davutoğlu, A. (2008). *Sporun değişen yüzü*. İstanbul: Derin Yayınları.
- Bekman, M. (2022). Halkla ilişkiler uygulamalarında nicel araştırma yöntemi: İlişkisel tarama modeli. *Meriç Uluslararası Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 6(16), 238-258.
- Beşkat, M. (2016). *Futbol seyircilerinin empatik eğilimleri ile sporda saldırganlık ve şiddet düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Şanlıurfa örneği)*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.
- Büyükkaragöz, S. & Kesici, Ş. (1996). Öğretmenlerin hoşgörü ve demokratik tutumları. *Eğitim Yönetimi*, 3, 353-365.
- Canan, F. & Ataoğlu, A. (2010). Anksiyete, depresyon ve problem çözme becerisi algısı üzerine düzenli sporun etkisi. *Anatolian Journal of Psychiatry*, 11(38), 38-43.
- Çelik, T., Kargün, M. & Mergan, B. (2022). Spor Yöneticiliği Bölümü öğrencilerinin spor müsabakalarında karşıt görüşe saygı ve özdenetimlerinin incelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 52-62.
- Dilbaz, E. & Karagün, E. (2014). Müsabakalarda seyirci olmayı etkileyen faktörler ile takımla özdeşleşme düzeyi: Kocaeli Üniversitesi öğrencileri üzerine bir araştırma. *Sport Sciences*, 9(2), 22-31.
- Doğan, İ. (2015). Validebağ korusunun imara açılmasının toplum-doğa ilişkisi, çevre etiği yaklaşımları, hukuk devleti ve katılımcı çevre politikası açısından değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2), 40-59.

- Durak, F., & Vurgun, N. (2006). The relation of empathy and team cohesion in terms of team sports. *Sports meter Physical Education and Sports Sciences Journal*, 4(2), 73-77.
- Durmaz, E. & Buran, A. (2023). Futbol fanatikliğinin saldırganlık davranışı, öfke duygusu ve dürtüsellik ile ilişkisi. *ISPEC International Journal of Social Sciences & Humanities*, 7(2), 594-612.
- Efek, E., Sivrikaya, Ö. & Sadık, R. (2018). Spor bilimleri alanında okuyan üniversite öğrencilerinin ahlaki gelişim düzeyleriyle spor tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 5(29), 3895-3903.
- Ekinci, N. E. (2018). Üniversite öğrencilerinin taraftarı oldukları takım ile özdeşleşme düzeylerinin incelenmesi. *Social Sciences Studies Journal*, 4(22), 4050-4054.
- Elik, T. (2017). *Güneydoğu Anadolu Bölgesi futbol takımlarında amatör olarak futbol oynayan sporcuların sportmenlik yönelimleri ve empatik eğilim düzeyleri*. [Yüksek Lisans Tezi], İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Enginkaya, E. (2014). Futbol taraftarlarının sponsor markalara ilişkin tutum, satın alma niyeti ve takımla özdeşleşmeleri arasındaki ilişki. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 36(2), 145-158. <https://doi.org/10.14780/iibd.75351>.
- Erdoğan, İ. (1998). *Araştırma dizaynı ve istatistik yöntemleri*. Ankara: Emel Matbaası.
- Erken, M. (2009). *Empati becerisinin ahlaki davranışlar üzerindeki etkisi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Ertürk, S. (1972). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Yelken Yayınları.
- Fidan, F. Z. (2016). *Yoksulluk kısıncasında kadın*. İstanbul: Opsiyon Yayınları.
- Gök, O. & Sarıkol, E. (2023). Spor lisesi öğrencilerinin fair-play davranışlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Yalova Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 70-86.
- Gökalp, Z. (1964). *Milli Terbiye ve Maarif Meselesi*. Ankara.
- Gülle, M. (2018). Sporda karşıt görüşe saygı ve öz denetim ölçeği: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (29), 262-279.
- Gülle, M., Aktaş, Ö. & Büyüктаş, B. (2020). Üniversite öğrencilerinin farklı değişkenler açısından takım özdeşleşme ve karşıt görüşe saygı düzeylerinin incelenmesi. *Türk Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 53-60.
- Güllü, S. & Cengiz, R. (2018). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin liderlik yönelimleri ve fiziksel saygı düzeylerinin incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 3(4), 94-108.
- Güllü, S. (2018). Sporcuların antrenör-sporcu ilişkisi ile sportmenlik yönelimleri üzerine bir araştırma. *Sportre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 16(4), 190-204.
- Gürpınar, B., & Kurşun, S. (2013). Basketbolcuların ve futbolcuların sportmenlik yönelimleri. *Mediterranean Journal of Humanities*, 3(1), 171-176.
- Ibn Haldun. (2016). *Mukaddime* (S. Uludağ, Çev.). İstanbul: Dergah Yayınları.
- Karacabey, K., Özbar, N., Öntürk, Y., Köksalan, B. & Karagöz, H. (2017). Beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi ve spor dersi müfredatının uygulanmasına yönelik tutumlarının incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*.

- Karakaya, Y. (2019). *Öğretmenlerin psikolojik dayanıklılıkları ile motivasyonları arasındaki ilişki*[Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan.
- Karatopak, T. (2019). *Spor yapan futbol taraftarlarının takımlarıyla özdeşleşme düzeyleriyle spor organizasyonları tüketimi arasındaki ilişki (Ordu İli örneği)*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ordu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ordu.
- Kızıлтаş, A. (2019). *Üniversite öğrencilerinin öz denetim, stresle başa çıkma ve sosyal destek algıları ile alkol ve madde kullanma riskleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Koç, M., Çolak, T. S., Kocaman, O. & Bayraktar, B. (2009). Kohlberg'in ahlaki gelişim kuramına göre üniversite öğretim elemanları ile öğrenciler arasındaki etkileşimin ahlaki düzeyi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(2), 757-771.
- Koç, Y. (2013). Beden eğitimi dersi sportmenlik davranışı ölçeği (BEDSDÖ): Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 96-114.
- Koçer, M. (2012). Futbol derneklerine üye olan taraftarların şiddet ve holiganizm eğilimlerinin belirlenmesi: Kayseri örneği. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(32), 111-135.
- Kohlberg, L. (1964). Development of moral character and moral ideology. In M. L. Hoffman & L. W. Hoffman (Eds.), *Review of Child Development Research* (Vol. I, pp. 381-431). New York: RusselSage Foundation.
- Lee, M. J., Whitehead, J., & Ntoumanis, N. (2007). Development of the attitudes to moral decision-making in youth sport questionnaire (AMDYSQ). *Psychology of Sport and Exercise*, 8(3), 369-392.
- Metin, S. N., & Akkoyunlu, Y. (2022). *Fakülteler arası turnuvaya katılan öğrencilerin sportmenlik yönelimleri*. ERPA kongresi.
- Oaten, M. & Cheng, K. (2006). Improved self-control: The benefits of a regular program of academic study. *Basic and Applied Social Psychology*, 28(1), 1-16.
- Oaten, M., & Cheng, K. (2006). Longitudinal gains in self-regulation from regular physical exercise. *British Journal of Health Psychology*, 11(4), 717-733.
- Özsarı, A., Demirel, H., Altın, M., Yalçın, Y. G. & Demir, H. (2018). Kadın basketbolcuların sportmenlik yönelimleri. *Türk Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 66-71.
- Öztürk, F., & Şahin, Ş. K. (2007). Spor yapan ve yapmayan 9-13 yaş grubu bireylerin sosyal beceri düzeylerinin karşılaştırılması. *Sportmetre*, 5(2), 59-69.
- Poortinga, W. (2006). Social relations or social capital? Individual and community health effects of bonding social capital. *Social Science & Medicine*, 63(1), 255-270.
- Sarı, B. (2018). An Examination of the Relationship Between Students' Sports Team Identification Levels and Their Social Appearance Anxiety Levels. *European Journal of Educational Research*, 7(4), 851-861. <https://doi.org/10.12973/eu-jer.7.4.851>.
- Schober, P., Boer, C., & Schwarte, L.A. (2018). Correlation coefficients: appropriate use and interpretation. *Anesthesia ve Analgesia*, 126(5), 1763-1768. Doi: 10.1213/ANE.0000000000002864
- Sezen, G. & Yıldırım, İ. (2007). Beden eğitimi öğretmenlerinin futbolda fairplay' e ilişkin olumlu ve olumsuz davranışlara yaklaşımlarının incelenmesi. *Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri Dergisi*, 2(1).

- Smith, R. E., Smoll, F. L. & Cumming, S. P. (2007). Effects of a motivational climate intervention for coaches on young athletes' sport performance anxiety. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 29(1), 39-59.
- Şengün, M. & Kaya, M. (2007). Ahlaki olgunluk ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 24(24-25), 51-64.
- Tazegül, Ü. (2020). *Spor kültürünün gelişiminde kulüp lisanslı sporcuların rolü: Tekirdağ ili örneği*[Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Namık Kemal Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Tekirdağ.
- Tepeköylü, Ö. (2019). Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin spor yönetimi anabilim dalı ile spor bilimleri anabilim dalı eğitimine bakış açıları. *Anadolu Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 4(2), 25-38.
- Tokay Argan, M., Argan, M., ve Kurulgan, M. (2008). Kitaplara ilişkin biçimsel özelliklerin okuyucu tutumları üzerine etkisi. *Bilgi Dünyası*, 9(1), 179-206.
- Topal, A., Yıldız, O., Semerci, A., & Yıldız, M. (2021). Lise ve üniversite öğrencilerinin taraftarı oldukları takımınla özdeşleşme düzeylerinin spora karşı görüş ve tutumuna olan etkisinin incelenmesi. *Beden eğitimi ve spor bilimleri dergisi*, 23(3), 1-14.
- Tucker, L. W., & Bennett, H. (2015). Consequences of team identification. *Sport Marketing Quarterly*, 24(2), 93-105.
- Turan, E. (2021). Kick boks sporcularının sporcu kimlikleri ile sportmenlik yönelimlerinin incelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 412-423.
- Turan, M. & Akpınar, Ş. (2008). Takım sporları ile uğraşan sporcuların spor ahlakı ve saldırganlık düzeylerinin incelenmesi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 6(2), 53-64.
- Turan, M., & Akpınar, Ş. (2009). A study on moral and aggressive behaviors of team sportsmen. *Sportmeter Journal of Physical Education and Sports Sciences*, 7(2), 35-48.
- Tutkun, E., Güner, B. Ç., Ağaoğlu, S. A., & Soslu, R. (2010). Takım sporları ve bireysel sporlar yapan sporcuların saldırganlık düzeylerinin değerlendirilmesi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 23-29. Retrieved from <http://dergipark.gov.tr/intjces/issue/25668/270721>
- Tutkun, E., Güner, B. Ç., Ağaoğlu, S. A., & Soslu, R. (2010). Takım sporları ve Bireysel Sporlar Yapan Sporcuların Saldırganlık Düzeylerinin Değerlendirilmesi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 23-29.
- Türker, M., Güllü, M., & Özbaydar, U. (2003). Beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlar. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 1(1), 55-63.
- Türkoğlu, E., & Akalın, A. (2009). Sınıf öğretmeni adaylarının empatik beceri düzeyleri. *Journal of Education and Humanities: Theory and Practice*, 3(6), 105-118.
- Yalçın, Y. G., Tek, T., & Çetin, M. Ç. (2020). Amatör olarak spor yapan üniversite öğrencilerinin sportmenlik yönelimlerinin incelenmesi. *Türk Spor Bilimleri Dergisi*, 3(1), 29-34.
- Yazar, A. M., Süleymanoğulları, M., & Bayraktar, G. (2022). Karate kumite sporcularının sportmenlik yönelimleri. *International Sport Science Student Studies Journal*, 4(2), 51-59.
- Yıldırım, Y. (2021). Spor takımı taraftarı olmanın empatik eğilim ve sosyal beceri üzerindeki etkileri. *Journal of Sports Sciences*, 2(1), 34-45.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
AdıSoyadı	Emrah KARAN
Eğitim	
Lise	Hatay İskenderun Lisesi (2006)
Lisans	Mustafa Kemal Üniversitesi/ Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği (2007-2011)
Yüksek Lisans	Balıkesir Üniversitesi / Sağlık Bilimleri Enstitüsü/ Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı (2021-2024)
Doktora	
Meslek Bilgisi	
Kurum ve Mesleği	MEB/ Beden Eğitimi Öğretmeni (2011 yılından beri)
Yabancı Dil Bilgisi	
İngilizce	Orta derecede
Üye Olunan Mesleki Kuruluşlar	
KuruluşAdı	

EKLER

Ek 1: Etik Kurul Kararı

Evrak Tarih ve Sayısı: 16.06.2022-E.151527

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı:E-14093969-300-151527
Konu: Etik Kurul Onayı-Emrah KARAN

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

İlgi : 10.06.2022 tarihli ve 19928322/300/150024 sayılı yazı.

Anabilim Dalınız tezli yüksek lisans programı öğrencisi Emrah KARAN'ın Dr.Öğr.Üyesi Serhat TURAN'ın danışmanlığında yürüttüğü "Orta Ergen Sporcuların Karşıt Görüş ve Öz Denetim Düzeylerinin Ahlaki Değer Açısından İncelenmesi" başlıklı tez çalışması için etik kurul onay belgesi isteği ile ilgili Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Komisyonu 08.06.2022 tarihli ve 2022/03 sayılı toplantısında alınan karar gereği düzenlenen onay belgesi ilgi yazı ekinde Enstitümüze gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof.Dr. Osman İrfan İLHAK
EnstitüMüdürü

Bu belge, güvenli elektronik imzalla imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : BSDKK49625 Pin Kodu : 92862

Belge Takip Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/balikesir-universitesi-ebys>

Adres: Sağlık Bilimleri Enstitüsü Çağış Yerleşkesi 30145 Balıkesir

Bilgi için: Emre Pehlivan

Telefon: 2666121462-3040 Faks: 2666121009

Unvanı: Bilgisayar İşletmeni

e-
Posta: sagbilim@balikesir.edu.tr Web: www.saglikbilimleri.balikesir.edu.tr
pAdresi: balikesiruniversitesi@hs01.kep.tr

Tel No: 2666121462

Evrak Tarih ve Sayısı: 16.06.2022-E.150624

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

Rektörlük

Sayı :E-19928322-300-150024
Konu: Etik Kurul Onayı

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 29.03.2022 tarihli ve 46720092/300/128684 sayılı yazı.

Enstitünüz Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Emrah KARAN'ın Dr. Öğr. Üyesi SerhatTURAN'ın danışmanlığında yürüttüğü **"Orta Ergen Sporcuların Karşıt Görüş ve Öz Denetim Düzeylerinin Ahlaki Değer Açısından İncelenmesi"** başlıklı Tez çalışması için etik kurul onay belgesi isteği ile ilgili Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Komisyonu 08.06.2022 tarihli ve 2022/03 sayılı toplantısında alınan karar gereği düzenlenen onay belgesi ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof.Dr. Mehmet NARLI
Rektör Yardımcısı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : BSUK5PAY6E Pın Kodu : 71962

Belge Takip Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/balikesir-universitesi-ebys>

Adres: Balıkesir Üniversitesi Rektörlüğü Çarşı Yeri 10145 Balıkesir

Telefon: 2666121400 Faks: 2666121412

Web : <http://www.balikesir.edu.tr>

Kep Adresi : balikesiruniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgiçin: Necla Öztürk
Unvanı: Bilgisayar İşletmeni

Ek:2 Araştırma İzin Formları

**T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KOMİSYONU
ONAY BELGESİ**

Balıkesir Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Emrah KARAN'ın Dr. Öğr. Üyesi Serhat TURAN'ın danışmanlığında yürüttüğü "**Orta Ergen Sporcuların Karşıt Görüş ve Öz Denetim Düzeylerinin Ahlaki Değer Açısından İncelenmesi**" başlıklı Tez çalışması için bilimsel etik kurul onay belgesi talebi komisyonumuzca değerlendirilmiş ve etik açıdan uygun bulunmuştur. 08.06.2022

~~Komisyon Başkanı~~
Prof. Dr. Mehmet NARLI

~~Prof. Dr. Elif ÇİMEN~~
Üye

~~Prof. Dr. Cevdet AVCIKURT~~
Üye

~~Prof. Dr. Salim ÇONOĞLU~~
Üye

~~Prof. Dr. Uğur GÜRGAN~~
Üye

Ek 3: Gönüllü Katılım Onam Formu

ARAŞTIRMA GÖNÜLLÜ KATILIM FORMU

Bu çalışma, “**Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Karşıt Görüş Ve Öz-Denetim Düzeylerinin Ahlaki Değer Açısından Değerlendirilmesi**” başlıklı yüksek lisans tez araştırmasıdır. Çalışma, **Emrah Karan** tarafından yürütülmekte ve sonuçları ile yüksek lisans tez araştırması olarak ortaya konacaktır. Araştırma neticesinde spor biliminin gelişimine ışık tutulacağı düşünülmektedir.

- Bu çalışmaya katılımınız gönüllülük esasına dayanmaktadır.
- Çalışmanın amacı doğrultusunda, Veri toplama formuyapılarak sizdenveriler toplanacaktır.
- İsmınızı yazmak ya da kimliğinizi açığa çıkaracak bir bilgi vermek zorunda değilsiniz/araştırmada katılımcıların isimleri gizli tutulacaktır.
- Araştırma kapsamında toplanan veriler, sadece bilimsel amaçlar doğrultusunda kullanılacak, araştırmanın amacı dışında ya da bir başka araştırmada kullanılmayacak ve gerekmesi halinde, sizin (yazılı) izniniz olmadan başkalarıyla paylaşılmayacaktır.
- İstemeniz halinde sizden toplanan verileri inceleme hakkınız bulunmaktadır.
- Sizden toplanan veriler depolama yöntemi ile korunacak ve araştırma bitiminde arşivlenecektir. Veri toplama sürecinde/süreçlerinde size rahatsızlık verebilecek herhangi bir soru/talep olmayacaktır. Yine de katılımınız sırasında herhangi bir sebepten rahatsızlık hissederseniz çalışmadan istediğiniz zamanda ayrılabilirsiniz. Çalışmadan ayrılmanız durumunda sizden toplanan veriler çalışmadan çıkarılacak ve imha edilecektir. Gönüllü katılım formunu okumak ve değerlendirmek üzere ayırdığınız zaman için teşekkür ederim. Çalışma hakkındaki sorularınızı Tuzla Anadolu Lisesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni Emrah KARAN’a (_____) yöneltebilirsiniz.

Araştırmacı Adı : Emrah KARAN
Adres : Tuzla Anadolu Lisesi
İş Tel :
Cep Tel :

Bu çalışmaya tamamen kendi rızamla, istediğim takdirde çalışmadan ayrılabileceğimi bilerek verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını kabul ediyorum.
(Lütfen bu formu doldurup imzaladıktan sonra veri toplayan kişiye veriniz.)

Katılımcı Ad ve Soyadı:
İmza:
Tarih:

Ek 4: Veri Toplama Formu

Demografik Özellikler

1. Yaşınız.....

2. Cinsiyetiniz: Erkek () Kadın ()

3. Eğitimdurumu: Ön lisans () Lisans ()

4. Ekonomik düzeyiniz: Kötü düzeyde () Orta düzeyde () İyi düzeyde ()

5. Spor yaşıınız:.....

6. Yapılan spor türü: Bireysel sporlar () takım sporları ()

7. Takıma bağlılık düzeyiniz: Seyirci () Taraftar () Fanatik ()

Sporda Karşıt Görüşe Saygı ve Öz Denetim Ölçeği

Sayın katılımcı, bu bölümde yer alan ifadeleri tutum ve davranışlarınızı genel olarak göz önünde bulundurarak değerlendiriniz. İfadeleri değerlendirirken, olması gereken durumu değil, algıladığınız / hissettiğiniz durumu dikkate almanız gerekmektedir. Aşağıdaki ifadelerden kendinize en yakın hissettiğiniz seçeneği işaretleyiniz.	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
1. Tribünde kendi takımım dışındaki taraftarları görünce saldırgan (Küfür, fiziksel tepki) eylemlerde bulunmaktan kendimi alıkoyamam.	1	2	3	4	5
2. Karşı takımın başarılarını dinlemeye tahammülüm yoktur.	1	2	3	4	5
3. Ev sahibi olarak oynadığımız maçlarda öfke katsayım daha fazladır.	1	2	3	4	5
4. Karşı tarafın olumlu davranışlarını tamamen sahte ve yapmacık bulurum.	1	2	3	4	5
5. Karşı taraftar grubuyla bir an olsun yan yana olduğumuzu hayal dahi edemem.	1	2	3	4	5
6. Çok iyi destekleseler bile (harika koreografi harika marşlar ve sloganlar) asla haklarını teslim etmek istemem.	1	2	3	4	5
7. Rakibin haklarının ihlal edilmesine asla göz yumamam.	1	2	3	4	5
8. Rakip taraftarında benim gibi sadece takımına destek olmak için geldiğini düşünürüm.	1	2	3	4	5
9. Rakip taraftarla aynı tribünde maç izlemenin benim için hiçbir sakıncası yoktur.	1	2	3	4	5
10. Müsabakaya giderken rakip takım formalı birini gördüğümde ona selam verebilirim.	1	2	3	4	5
11. Müsabakadan önce veya sonra rakip taraftara acil bir durumda hiç düşünmeden yardım ederim.	1	2	3	4	5
12. Rakip taraftarla oturup kendi tuttuğu takım hakkındaki yorumlarımı saygıyla dinleyebilirim.	1	2	3	4	5
13. Sporun farklı düşüncedeki insanları, saygı çerçevesinde birleştirdiğine, bütünleştirdiğine olan inancım vardır ve bu inancımı davranışlarıma da yansıtırım.	1	2	3	4	5
14. Başka takımı tutan arkadaşlarıma saygı duyarım.	1	2	3	4	5
15. Rakip takım taraftarıyla yediğim veya içtiğim bir şeyi paylaşabilirim.	1	2	3	4	5

Ahlaki Olgunluk Ölçeği

Sayın katılımcı, bu bölümde yer alan ifadeleri tutum ve davranışlarınızı genel olarak göz önünde bulundurarak değerlendiriniz. İfadeleri değerlendirirken, olması gereken durumu değil, algıladığınız / hissettiğiniz durumu dikkate almanız gerekmektedir. Aşağıdaki ifadelerden kendinize en yakın hissettiğiniz seçeneği işaretleyiniz.					
	Hayır hiçbir zaman	Çok nadir	Ara sıra	Çoğu zaman	Evet her zaman
1. İnsanları severim.	1	2	3	4	5
2. Kötü davrandığımda vicdanım rahatsız olur.	1	2	3	4	5
3. Çevremdeki insanlar bana güvenirler.	1	2	3	4	5
4. Bana yapılan kötülüğün intikamını alırım.	1	2	3	4	5
5. Yardıma muhtaç insanlara yardım ederim.	1	2	3	4	5
6. Başkalarının mutlu olması için çaba gösteririm.	1	2	3	4	5
7. Başkalarıyla sık sık kavga ederim.	1	2	3	4	5
8. Başkalarının bana yaptığı iyilikleri önemserim.	1	2	3	4	5
9. Hatalı davrandığım zaman özür dilerim.	1	2	3	4	5
10. Başkalarının haklarına saygı gösteririm.	1	2	3	4	5
11. Eşyalarımı başkalarıyla paylaşıyorum.	1	2	3	4	5
12. Küçüklerle sevgimi göstermekten çekinmem.	1	2	3	4	5
13. Sabırlı bir kişiyim.	1	2	3	4	5
14. Beni eleştirenlere karşı hoşgörülü davranırım.	1	2	3	4	5
15. Çevremdekilerle alay ederim.	1	2	3	4	5
16. Başkalarının saflığını, kendi çıkarlarım için kullanırım.	1	2	3	4	5
17. Başkalarının mutluluğunu kıskanırım.	1	2	3	4	5
18. Çıkarlarımı korumak için doğru olmayan yolları da denerim.	1	2	3	4	5
19. Kötü davranışlarımı kontrol altında tutarım.	1	2	3	4	5
20. Bana karşı saygısızlık yapanlara aynı şekilde davranmam.	1	2	3	4	5
21. Duygularımı kontrol altında tutabilirim.	1	2	3	4	5
22. Başkalarının hislerine karşı duyarlıyım.	1	2	3	4	5
23. Tanıdığım birinin acı çektiğini duyduğumda ben de üzülürüm.	1	2	3	4	5
24. Çevreyi temiz tutarım.	1	2	3	4	5
25. Başkalarına iftira atmam.	1	2	3	4	5

26. Kötü işlere ortak olmam.	1	2	3	4	5
27. Başkalarının inançlarına saygı gösteririm.	1	2	3	4	5
28. Doğaya zarar vermem.	1	2	3	4	5
29. İnsanların gizli konuşmalarını merak eder, kulak kabartırım.	1	2	3	4	5
30. Söz verdiğimde, sözümde dururum.	1	2	3	4	5
31. Borçlarımı zamanında öderim.	1	2	3	4	5
32. İnsanları incitmekten çekinirim.	1	2	3	4	5
33. Kendi çıkarlarımı ön planda tutarım.	1	2	3	4	5
34. Büyüklere saygılı davranırım.	1	2	3	4	5
35. Doğruluk ve adaletten asla taviz vermem, adil bir kişiyim.	1	2	3	4	5
36. Kibir ve gururdan sakınırım.	1	2	3	4	5
37. Müstehcen (açık-saçık) yayınları okurum veya seyrederim.	1	2	3	4	5
38. Cahil insanları aşağılarım.	1	2	3	4	5
39. Alçak gönüllü birisiyim.	1	2	3	4	5
40. Başkalarıyla olan problemlerime uzlaşma ve barış çerçevesinde çözüm ararım.	1	2	3	4	5
41. Çevremdeki iyi insanları kendime örnek alırım.	1	2	3	4	5
42. İsraftan kaçınırım.	1	2	3	4	5
43. Sorumluluklarımı yerine getirmeye dikkat ederim.	1	2	3	4	5
44. İnanmışım değerleri yaşamaya çalışırım.	1	2	3	4	5
45. Anne-babama karşı gelirim.	1	2	3	4	5
46. Kendimi, başkalarının yerine koyarak onları anlamaya çalışırım.	1	2	3	4	5
47. Büyüklerimin öğütlerini uygulamaya çalışırım.	1	2	3	4	5
48. Kalp kırmamaya dikkat ederim.	1	2	3	4	5
49. Kötülük yapanlara engel olmaya çalışırım.	1	2	3	4	5
50. Küskünleri barıştırmaya çalışırım.	1	2	3	4	5
51. Zayıf ve güçsüzlere merhamet ederim.	1	2	3	4	5
52. Aşırı arzu ve isteklerime engel olmaya çalışırım.	1	2	3	4	5
53. Davranışlarımda tutarlı ve dengeli olmaya çalışırım.	1	2	3	4	5
54. Çevremdekilere anlayışlı ve hoşgörülü davranırım.	1	2	3	4	5

55. Kimseye hakaret etmem.	1	2	3	4	5
56. Başkalarının sırlarını öğrenmeye çalışmam.	1	2	3	4	5
57. Davranışlarım hakkında düşünürüm ve yanlış davranışlarımı düzeltmeye çalışırım.	1	2	3	4	5
58. İyice araştırmadan ve anlamadan karar vermem.	1	2	3	4	5
59. Kesin ve doğru bilgilerle hareket ederim.	1	2	3	4	5
60. Çevremdekilere ikramlarda bulunurum.	1	2	3	4	5
61. Komşularıyla iyi geçinirim.	1	2	3	4	5
62. İnsanların zayıflıklarından faydalanırım.	1	2	3	4	5
63. Kendim için istediğim bir şeyi, başkası için de isterim.	1	2	3	4	5
64. Kabalık yapmam.	1	2	3	4	5
65. Çevremdekilere kötü adlar takarım.	1	2	3	4	5
66. Şımarık birisiyim.	1	2	3	4	5

Ek 5: Değişkenlere ait normal dağılım testi sonuçları

Tests of Normality							
CİNSİYET		Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
rakibeyönnerefret	ERKEK	,126	295	,000	,935	295	,000
	KADIN	,207	169	,000	,773	169	,000
rakibeyönsaygı	ERKEK	,150	295	,000	,905	295	,000
	KADIN	,163	169	,000	,922	169	,000
ahlakiolgunluk	ERKEK	,122	295	,000	,937	295	,000
	KADIN	,216	169	,000	,825	169	,000

a. Lilliefors Significance Correction

Tests of Normality							
EĞİTİMDURUMU		Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
rakibeyönnerefret	ÖNLİSANS	,240	38	,000	,785	38	,000
	LİSANS	,142	426	,000	,898	426	,000
rakibeyönsaygı	ÖNLİSANS	,310	38	,000	,788	38	,000
	LİSANS	,171	426	,000	,908	426	,000
ahlakiolgunluk	ÖNLİSANS	,209	38	,000	,848	38	,000
	LİSANS	,158	426	,000	,877	426	,000

a. Lilliefors Significance Correction

Tests of Normality							
EKONOMİK DURUM		Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
rakibeyönnerefret	KÖTÜ	,204	182	,000	,808	182	,000
	ORTA DÜZEYDE	,136	238	,000	,944	238	,000
	İYİ DÜZEYDE	,301	44	,000	,581	44	,000
rakibeyönsaygı	KÖTÜ	,183	182	,000	,925	182	,000
	ORTA DÜZEYDE	,190	238	,000	,860	238	,000
	İYİ DÜZEYDE	,207	44	,000	,844	44	,000
ahlakiolgunluk	KÖTÜ	,161	182	,000	,803	182	,000
	ORTA DÜZEYDE	,179	238	,000	,858	238	,000
	İYİ DÜZEYDE	,178	44	,001	,892	44	,001

a. Lilliefors Significance Correction

Tests of Normality							
SPORTÜRÜ		Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
rakibeyönnerefret	BİREYSEL SPORLAR	,204	200	,000	,836	200	,000
	TAKIM SPORLARI	,145	264	,000	,913	264	,000
rakibeyönsaygı	BİREYSEL SPORLAR	,269	200	,000	,830	200	,000
	TAKIM SPORLARI	,095	264	,000	,929	264	,000
ahlakiolgunluk	BİREYSEL SPORLAR	,137	200	,000	,913	200	,000
	TAKIM SPORLARI	,177	264	,000	,825	264	,000

a. Lilliefors Significance Correction

Tests of Normality							
TAKIMABAĞLILIKDÜZEYİ		Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
rakibeyönnerefret	SEYİRCİ	,254	141	,000	,802	141	,000
	TARAF TAR	,122	195	,000	,911	195	,000
	FANATİK	,158	128	,000	,908	128	,000
rakibeyönsaygı	SEYİRCİ	,192	141	,000	,843	141	,000
	TARAF TAR	,199	195	,000	,868	195	,000
	FANATİK	,102	128	,002	,952	128	,000
ahlakiolgunluk	SEYİRCİ	,115	141	,000	,943	141	,000
	TARAF TAR	,127	195	,000	,957	195	,000
	FANATİK	,258	128	,000	,792	128	,000

a. Lilliefors Significance Correction

Tests of Normality ^{b,c,e,f,g,h}							
	YAŞ	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
rakibeyönnefret	18,00	,212	18	,032	,857	18	,011
	19,00	,235	62	,000	,836	62	,000
	20,00	,179	149	,000	,870	149	,000
	21,00	,184	90	,000	,869	90	,000
	22,00	,233	43	,000	,857	43	,000
	23,00	,341	28	,000	,703	28	,000
	24,00	,248	12	,040	,857	12	,044
	25,00	,385	24	,000	,685	24	,000
	26,00	,424	7	,000	,671	7	,002
	27,00	,307	6	,081	,876	6	,253
	28,00	,305	4	.	,789	4	,084
	29,00	,372	5	,022	,828	5	,135
	30,00	,441	4	.	,630	4	,001
31,00	,196	3	.	,996	3	,878	
rakibeyönsaygı	18,00	,210	18	,035	,844	18	,007
	19,00	,289	62	,000	,771	62	,000
	20,00	,155	149	,000	,894	149	,000
	21,00	,256	90	,000	,854	90	,000
	22,00	,206	43	,000	,882	43	,000
	23,00	,208	28	,003	,828	28	,000
	24,00	,349	12	,000	,700	12	,001
	25,00	,264	24	,000	,799	24	,000
	26,00	,430	7	,000	,650	7	,001
	27,00	,438	6	,001	,686	6	,004
	28,00	,260	4	.	,827	4	,161
	29,00	,257	5	,200 [*]	,943	5	,685
	30,00	,441	4	.	,630	4	,001
31,00	,304	3	.	,907	3	,407	

ahlakiolgünluk	18,00	,257	18	,003	,790	18	,001
	19,00	,280	62	,000	,835	62	,000
	20,00	,174	149	,000	,858	149	,000
	21,00	,256	90	,000	,874	90	,000
	22,00	,302	43	,000	,746	43	,000
	23,00	,248	28	,000	,827	28	,000
	24,00	,240	12	,055	,817	12	,015
	25,00	,263	24	,000	,832	24	,001
	26,00	,397	7	,001	,741	7	,010
	27,00	,312	6	,070	,797	6	,056
	28,00	,261	4	.	,821	4	,145
	29,00	,340	5	,060	,867	5	,253
	30,00	,380	4	.	,805	4	,112
31,00	,213	3	.	,990	3	,606	

*. This is a lower bound of the true significance.

a. Lilliefors Significance Correction

b. rakibeyönnefret is constant when YAŞ = 32,00. It has been omitted.

c. rakibeyönnefret is constant when YAŞ = 35,00. It has been omitted.

e. rakibeyönsaygı is constant when YAŞ = 32,00. It has been omitted.

f. rakibeyönsaygı is constant when YAŞ = 35,00. It has been omitted.

g. ahlakiolgünluk is constant when YAŞ = 32,00. It has been omitted.

Tests of Normality ^{b,c,d,e,f,g,h,i,j,k,l,m,n,o,p}								
SPORYAŞI	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk				
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.		
rakibeyönnefret	1,00	,273	19	,001	,809	19	,002	
	2,00	,186	51	,000	,823	51	,000	
	3,00	,374	12	,000	,640	12	,000	
	4,00	,250	35	,000	,813	35	,000	
	5,00	,333	25	,000	,742	25	,000	
	6,00	,154	32	,051	,898	32	,005	
	7,00	,231	49	,000	,851	49	,000	
	8,00	,204	35	,001	,918	35	,012	
	9,00	,230	43	,000	,852	43	,000	
	10,00	,333	58	,000	,751	58	,000	
	11,00	,517	23	,000	,402	23	,000	
	12,00	,339	27	,000	,740	27	,000	
	15,00	,337	14	,000	,708	14	,000	
	16,00	,381	10	,000	,640	10	,000	
	rakibeyönsaygı	1,00	,277	19	,000	,732	19	,000
		2,00	,301	51	,000	,719	51	,000
3,00		,388	12	,000	,709	12	,001	
4,00		,211	35	,000	,846	35	,000	
5,00		,233	25	,001	,796	25	,000	
6,00		,256	32	,000	,787	32	,000	
7,00		,249	49	,000	,855	49	,000	
8,00		,229	35	,000	,867	35	,001	
9,00		,177	43	,002	,854	43	,000	
10,00		,306	58	,000	,805	58	,000	
11,00		,517	23	,000	,402	23	,000	
12,00		,197	27	,008	,853	27	,001	
15,00		,318	14	,000	,664	14	,000	
16,00		,381	10	,000	,640	10	,000	
ahlakiolgünluk		1,00	,304	19	,000	,761	19	,000
		2,00	,215	51	,000	,868	51	,000
	3,00	,353	12	,000	,660	12	,000	
	4,00	,209	35	,000	,863	35	,000	
	5,00	,226	25	,002	,858	25	,002	
	6,00	,251	32	,000	,790	32	,000	
	7,00	,385	49	,000	,661	49	,000	
	8,00	,341	35	,000	,714	35	,000	
	9,00	,316	43	,000	,779	43	,000	
	10,00	,208	58	,000	,819	58	,000	
	11,00	,517	23	,000	,402	23	,000	
	12,00	,308	27	,000	,732	27	,000	
	15,00	,387	14	,000	,733	14	,001	
	16,00	,381	10	,000	,640	10	,000	

a. Lilliefors Significance Correction

b. rakibeyönnefret is constant when SPORYAŞI = 13,00. It has been omitted.

c. rakibeyönnefret is constant when SPORYAŞI = 14,00. It has been omitted.

Ek 6: Kruskal Wallis testi sonrası yapılan tekrarlı Mann Whitney U testi sonuçları

Kruskal-Wallis Test

Ranks			
	EKONOMİKDURUM	N	Mean Rank
rakibeyönnfret	KÖTÜ	182	213,19
	ORTA DÜZEYDE	238	265,33
	İYİ DÜZEYDE	44	134,81
	Total	464	
rakibeyönsaygı	KÖTÜ	182	219,10
	ORTA DÜZEYDE	238	231,12
	İYİ DÜZEYDE	44	295,41
	Total	464	
ahlakiolgünlük	KÖTÜ	182	225,90
	ORTA DÜZEYDE	238	223,29
	İYİ DÜZEYDE	44	309,61
	Total	464	

Test Statistics ^{a,b}			
	rakibeyönnfret	rakibeyönsaygı	ahlakiolgünlük
Chi-Square	42,247	11,632	16,132
df	2	2	2
Asymp. Sig.	,000	,003	,000

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: EKONOMİKDURUM

NPar Tests

Descriptive Statistics					
	N	Mean	Std. Deviation	Minimum	Maximum
rakibeyönnfret	464	2,1843	,56058	1,50	4,17
rakibeyönsaygı	464	3,7804	,57145	2,00	4,56
ahlakiolgünlük	464	3,7221	,32954	2,42	4,50
EKONOMİKDURUM	464	1,7026	,63204	1,00	3,00

Mann-Whitney Test

Ranks				
	EKONOMİKDURUM	N	Mean Rank	Sum of Ranks
rakibeyönnfret	KÖTÜ	182	182,96	33298,00
	ORTA DÜZEYDE	238	231,56	55112,00
	Total	420		
rakibeyönsaygı	KÖTÜ	182	203,83	37097,50
	ORTA DÜZEYDE	238	215,60	51312,50
	Total	420		
ahlakiolgünlük	KÖTÜ	182	211,99	38582,50
	ORTA DÜZEYDE	238	209,36	49827,50
	Total	420		

Test Statistics ^a			
	rakibeyönnfret	rakibeyönsaygı	ahlakiolgünlük
Mann-Whitney U	16645,000	20444,500	21386,500
Wilcoxon W	33298,000	37097,500	49827,500
Z	-4,106	-,989	-,220
Asymp. Sig. (2-tailed)	,000	,323	,826

a. Grouping Variable: EKONOMİKDURUM

NPar Tests

Descriptive Statistics

	N	Mean	Std. Deviation	Minimum	Maximum
rakibeyönnefret	464	2,1843	,56058	1,50	4,17
rakibeyönsaygi	464	3,7804	,57145	2,00	4,56
ahlakiolgunluk	464	3,7221	,32954	2,42	4,50
EKONOMİKDURUM	464	1,7026	,63204	1,00	3,00

Mann-Whitney Test

Ranks

	EKONOMİKDURUM	N	Mean Rank	Sum of Ranks
rakibeyönnefret	KÖTÜ	182	121,73	22155,00
	İYİ DÜZEYDE	44	79,45	3496,00
	Total	226		
rakibeyönsaygi	KÖTÜ	182	106,77	19432,00
	İYİ DÜZEYDE	44	141,34	6219,00
	Total	226		
ahlakiolgunluk	KÖTÜ	182	105,41	19184,00
	İYİ DÜZEYDE	44	146,98	6467,00
	Total	226		

Test Statistics^a

	rakibeyönnefret	rakibeyönsaygi	ahlakiolgunluk
Mann-Whitney U	2506,000	2779,000	2531,000
Wilcoxon W	3496,000	19432,000	19184,000
Z	-3,909	-3,165	-3,787
Asymp. Sig. (2-tailed)	,000	,002	,000

a. Grouping Variable: EKONOMİKDURUM

NPar Tests

Descriptive Statistics

	N	Mean	Std. Deviation	Minimum	Maximum
rakibeyönnefret	464	2,1843	,56058	1,50	4,17
rakibeyönsaygi	464	3,7804	,57145	2,00	4,56
ahlakiolgunluk	464	3,7221	,32954	2,42	4,50
EKONOMİKDURUM	464	1,7026	,63204	1,00	3,00

Mann-Whitney Test

Ranks

	EKONOMİKDURUM	N	Mean Rank	Sum of Ranks
rakibeyönnefret	ORTA DÜZEYDE	238	153,27	36477,50
	İYİ DÜZEYDE	44	77,85	3425,50
	Total	282		
rakibeyönsaygi	ORTA DÜZEYDE	238	135,02	32134,00
	İYİ DÜZEYDE	44	176,57	7769,00
	Total	282		
ahlakiolgunluk	ORTA DÜZEYDE	238	133,43	31757,00
	İYİ DÜZEYDE	44	185,14	8146,00
	Total	282		

Test Statistics^a

	rakibeyönnefret	rakibeyönsaygi	ahlakiolgunluk
Mann-Whitney U	2435,500	3693,000	3316,000
Wilcoxon W	3425,500	32134,000	31757,000
Z	-5,703	-3,123	-3,867
Asymp. Sig. (2-tailed)	,000	,002	,000

a. Grouping Variable: EKONOMİKDURUM

Kruskal-Wallis Test

Ranks

	TAKIMABAĞLILIKDÜZEYİ	N	Mean Rank
rakibeyönnefret	SEYİRCİ	141	190,37
	TARAFTAR	195	236,33
	FANATİK	128	273,07
	Total	464	
rakibeyönsaygı	SEYİRCİ	141	285,17
	TARAFTAR	195	227,94
	FANATİK	128	181,43
	Total	464	
ahlakiolgünluk	SEYİRCİ	141	267,10
	TARAFTAR	195	221,41
	FANATİK	128	211,28
	Total	464	

Test Statistics^{a,b}

	rakibeyönnefret	rakibeyönsaygı	ahlakiolgünluk
Chi-Square	26,323	40,912	13,944
df	2	2	2
Asymp. Sig.	,000	,000	,001

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: TAKIMABAĞLILIKDÜZEYİ

NPar Tests

Descriptive Statistics

	N	Mean	Std. Deviation	Minimum	Maximum
rakibeyönnefret	464	2,1843	,56058	1,50	4,17
rakibeyönsaygı	464	3,7804	,57145	2,00	4,56
ahlakiolgünluk	464	3,7221	,32954	2,42	4,50
TAKIMABAĞLILIKDÜZEYİ	464	1,9720	,76171	1,00	3,00

Mann-Whitney Test

Ranks

	TAKIMABAĞLILIKDÜZEYİ	N	Mean Rank	Sum of Ranks
rakibeyönnefret	SEYİRCİ	141	148,72	20969,50
	TARAFTAR	195	182,80	35646,50
	Total	336		
rakibeyönsaygı	SEYİRCİ	141	193,00	27212,50
	TARAFTAR	195	150,79	29403,50
	Total	336		
ahlakiolgünluk	SEYİRCİ	141	187,85	26486,50
	TARAFTAR	195	154,51	30129,50
	Total	336		

Test Statistics^a

	rakibeyönnefret	rakibeyönsaygı	ahlakiolgünluk
Mann-Whitney U	10958,500	10293,500	11019,500
Wilcoxon W	20969,500	29403,500	30129,500
Z	-3,219	-3,953	-3,107
Asymp. Sig. (2-tailed)	,001	,000	,002

a. Grouping Variable: TAKIMABAĞLILIKDÜZEYİ

NPar Tests

Descriptive Statistics

	N	Mean	Std. Deviation	Minimum	Maximum
rakibeyönnerefret	464	2,1843	,56058	1,50	4,17
rakibeyönsaygı	464	3,7804	,57145	2,00	4,56
ahlakiolgunluk	464	3,7221	,32954	2,42	4,50
TAKIMABAĞLILIKDÜZEYİ	464	1,9720	,76171	1,00	3,00

Mann-Whitney Test

Ranks

	TAKIMABAĞLILIKDÜZEYİ	N	Mean Rank	Sum of Ranks
rakibeyönnerefret	SEYİRCİ	141	112,65	15884,00
	FANATİK	128	159,62	20431,00
	Total	269		
rakibeyönsaygı	SEYİRCİ	141	163,17	23007,50
	FANATİK	128	103,96	13307,50
	Total	269		
ahlakiolgunluk	SEYİRCİ	141	150,26	21186,00
	FANATİK	128	118,20	15129,00
	Total	269		

Test Statistics^a

	rakibeyönnerefret	rakibeyönsaygı	ahlakiolgunluk
Mann-Whitney U	5873,000	5051,500	6873,000
Wilcoxon W	15884,000	13307,500	15129,000
Z	-5,022	-6,261	-3,378
Asymp. Sig. (2-tailed)	,000	,000	,001

a. Grouping Variable: TAKIMABAĞLILIKDÜZEYİ

NPar Tests

Descriptive Statistics

	N	Mean	Std. Deviation	Minimum	Maximum
rakibeyönnerefret	464	2,1843	,56058	1,50	4,17
rakibeyönsaygı	464	3,7804	,57145	2,00	4,56
ahlakiolgunluk	464	3,7221	,32954	2,42	4,50
TAKIMABAĞLILIKDÜZEYİ	464	1,9720	,76171	1,00	3,00

Mann-Whitney Test

Ranks

	TAKIMABAĞLILIKDÜZEYİ	N	Mean Rank	Sum of Ranks
rakibeyönnerefret	TARAFTAR	195	151,53	29548,00
	FANATİK	128	177,95	22778,00
	Total	323		
rakibeyönsaygı	TARAFTAR	195	175,15	34154,00
	FANATİK	128	141,97	18172,00
	Total	323		
ahlakiolgunluk	TARAFTAR	195	164,90	32155,50
	FANATİK	128	157,58	20170,50
	Total	323		

Test Statistics^a

	rakibeyönnerefret	rakibeyönsaygı	ahlakiolgunluk
Mann-Whitney U	10438,000	9916,000	11914,500
Wilcoxon W	29548,000	18172,000	20170,500
Z	-2,506	-3,138	-,689
Asymp. Sig. (2-tailed)	,012	,002	,491

a. Grouping Variable: TAKIMABAĞLILIKDÜZEYİ

Eğitimde, bilimde, sanatta çağdaş...

